

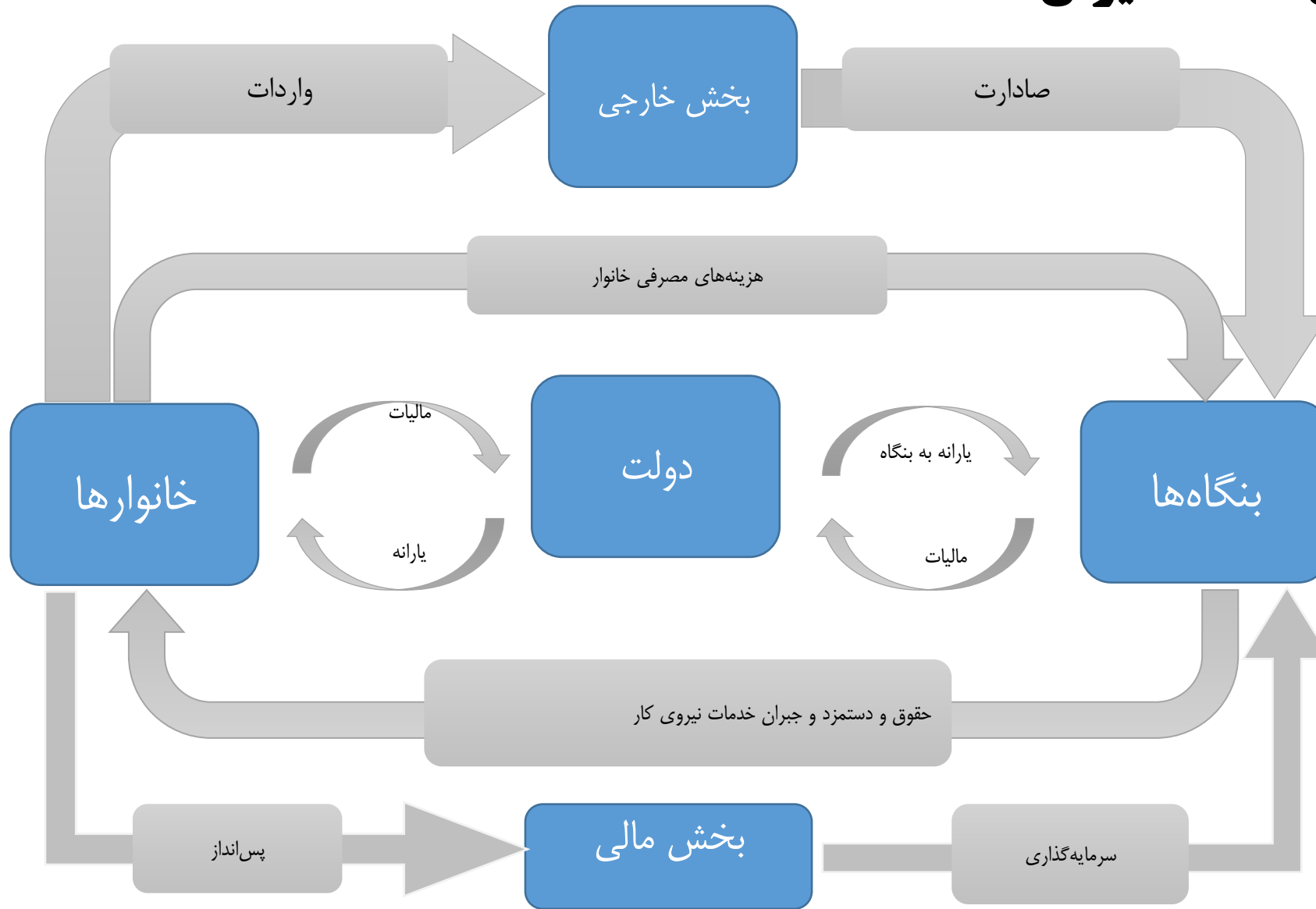
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تصویری از وضعیت اقتصادی کشور

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
معاونت مطالعات اقتصادی

خرداد ماه ۱۴۰۰

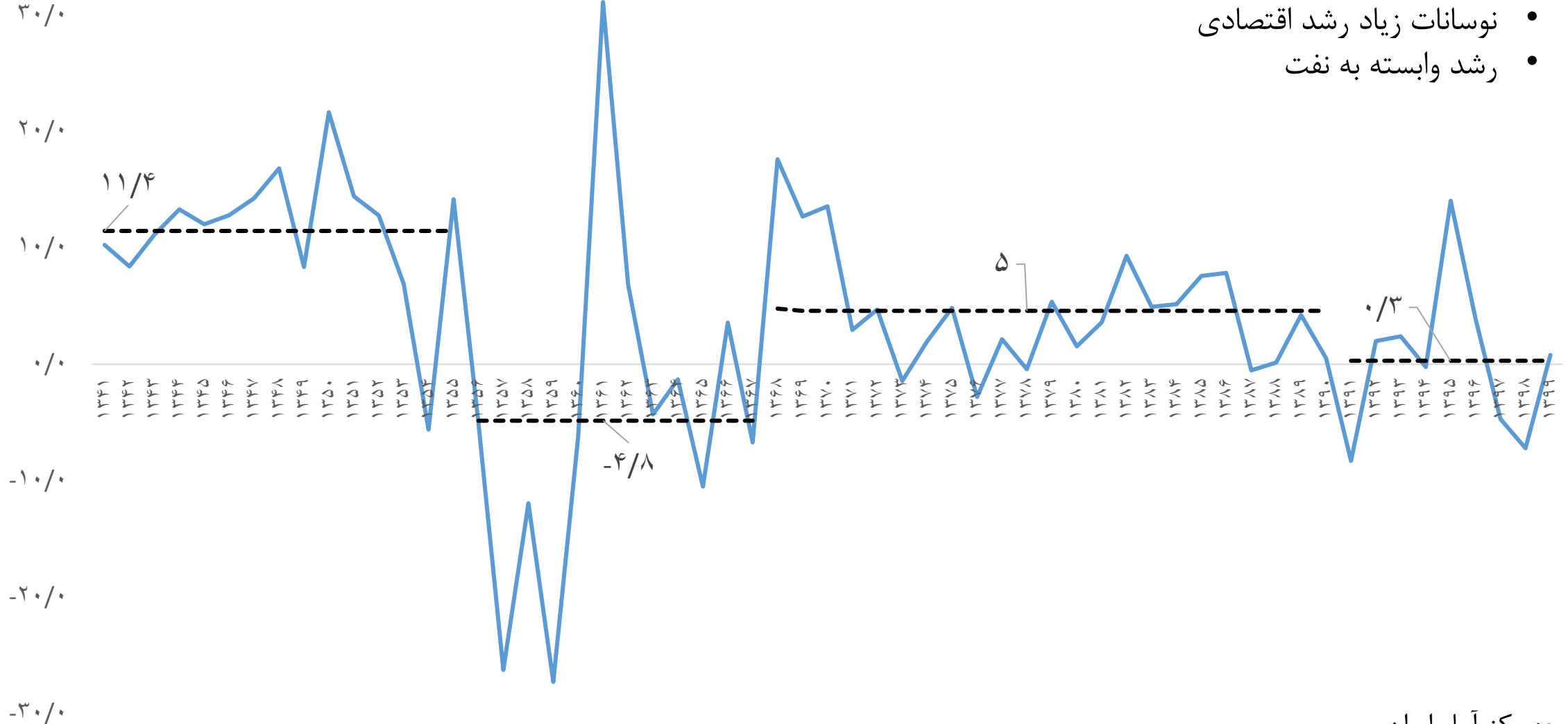
چارچوب تحلیل اقتصاد ایران

اقتصاد کلان

رشد اقتصادی

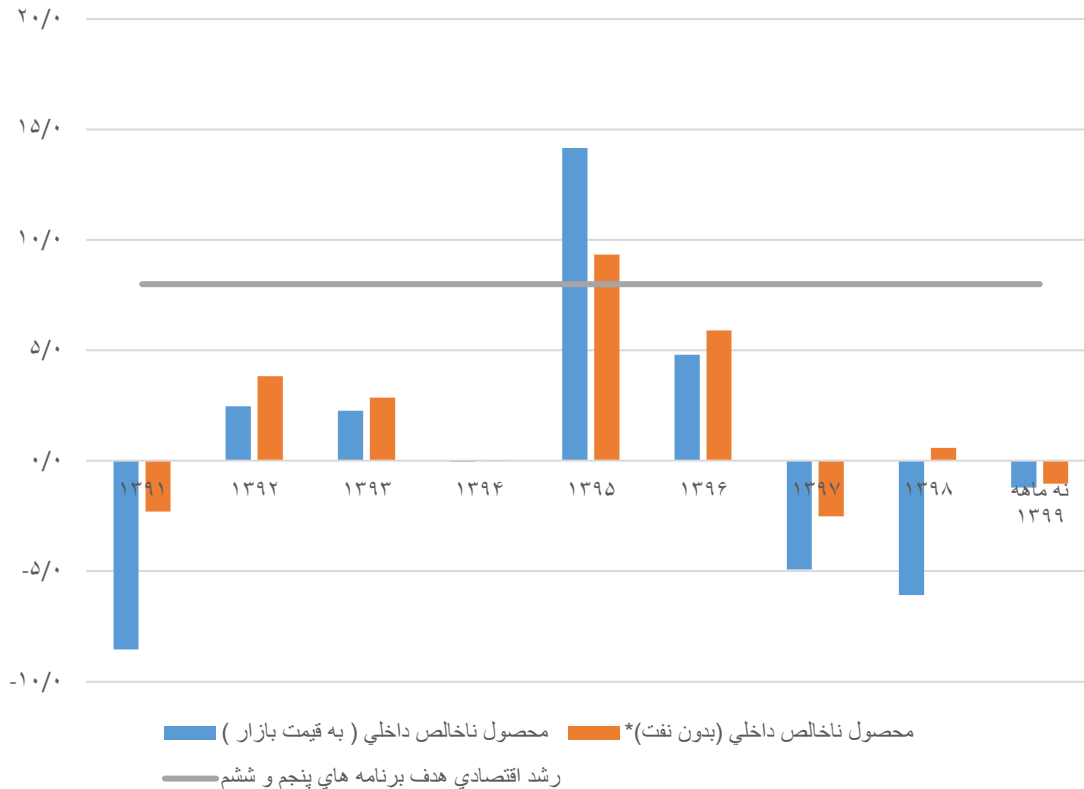
- نرخ رشد اقتصادی کاهنده
- نوسانات زیاد رشد اقتصادی
- رشد وابسته به نفت

منبع: مرکز آمار ایران

رشد اقتصادی

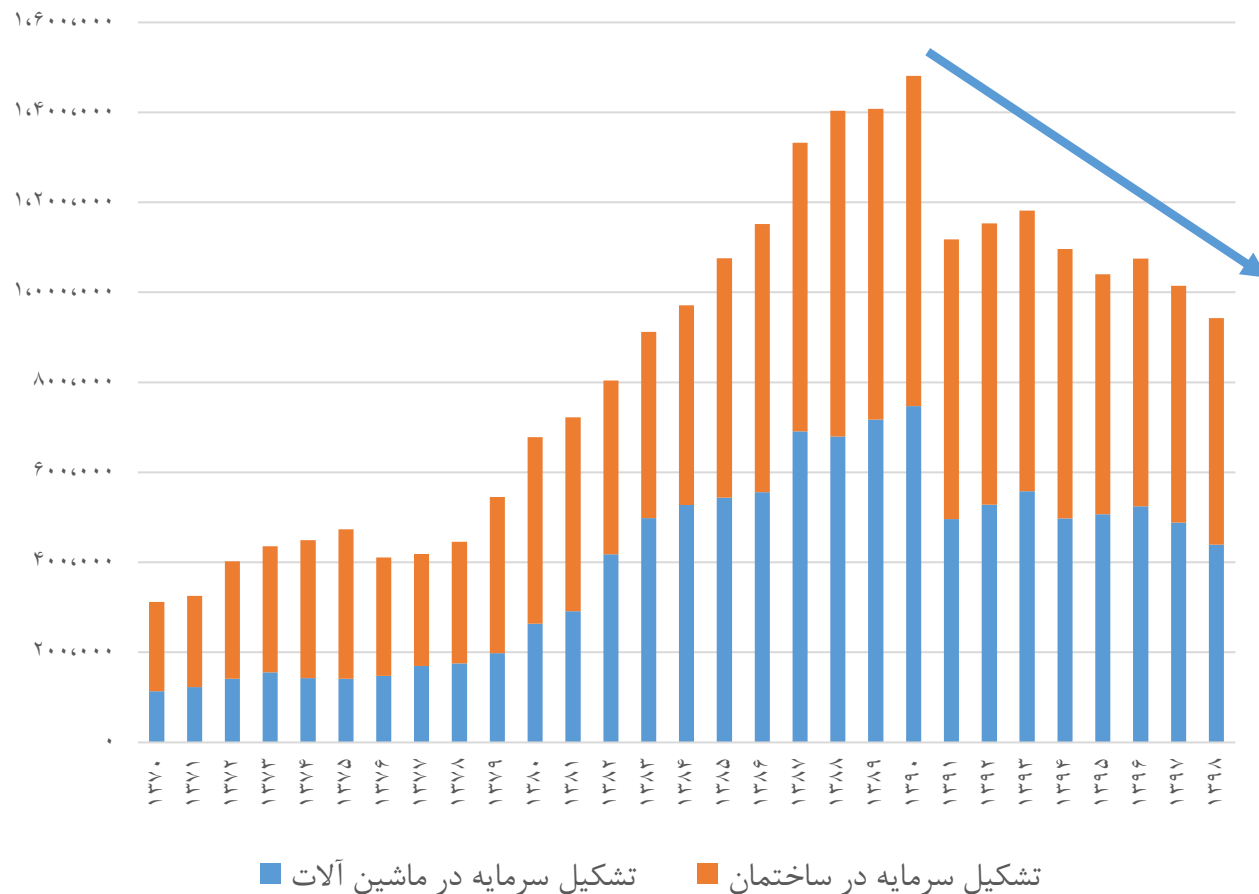
- در حالیکه نرخ رشد اقتصادی هدف برنامه های پنجم و ششم توسعه ۸ درصد تعیین شده است متوسط رشد اقتصادی کشور از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ نزدیک به صفر درصد بوده است.
- مهمتر از متوسط رشد اقتصادی پایین کشور در سال های اخیر: پر نوسان بودن رشد
- رشد اقتصادی کشور طی این سال ها بین منفی ۸,۳ تا مثبت ۱۴ درصد در نوسان بوده است

منبع: مرکز آمار ایران

سرمایه گذاری

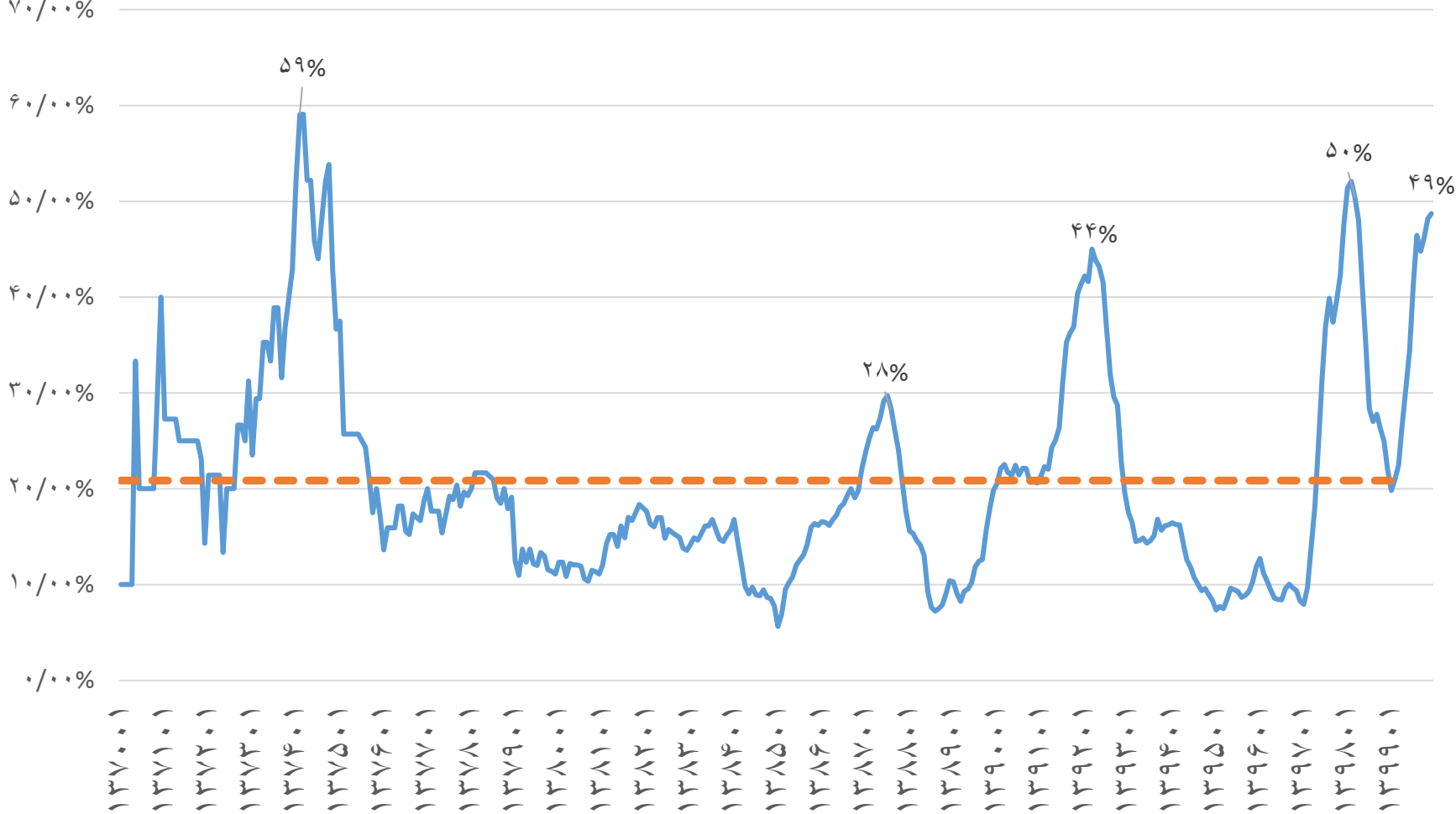
تشکیل سرمایه در ماشین الات و ساختمان به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰

- تشکیل سرمایه ثابت از سال ۱۳۹۰ به بعد همواره روندی نزولی داشته است. این موضوع به خصوص از منظر پتانسیل رشد اقتصادی سال های آینده بسیار هشدار دهنده خواهد بود.
- انباشت سرمایه در بخش نفت و گاز، صنعت، معدن، ساختمان و ارتباطات از سال ۱۳۹۱ به بعد منفی شده است، به گونه ای که در ۷ سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶، به طور متوسط سالانه حدود ۲/۲ درصد از میزان سرمایه انباشته شده در این بخش ها کاسته شده، این درحالیست که رشد سالانه این بخش ها برای ۷ سال قبل از ۹۰ به طور متوسط حدود ۵/۳ درصد بوده است.

نرخ تورم

نرخ تورم نقطه به نقطه

متوسط نرخ تورم بلند مدت اقتصاد ایران نزدیک به ۲۰ درصد بوده است. در حالیکه تقریباً همه کشورهای دنیا توانسته‌اند معضل نرخ تورم را حل کرده و متوسط نرخ تورم در سال ۲۰۱۸ در دنیا، ۲٫۴ درصد بوده، ایران پس از ونزوئلا، زیمبابوه و آرژانتین در رتبه چهارم جهان قرار دارد.

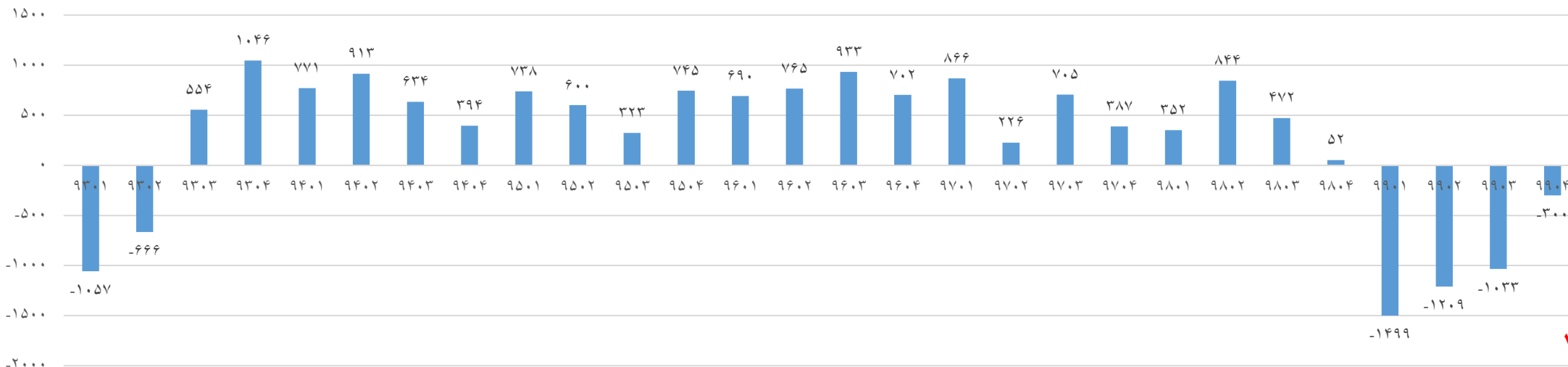
منبع: مرکز آمار ایران

گزارش ۱۶۷۰۸

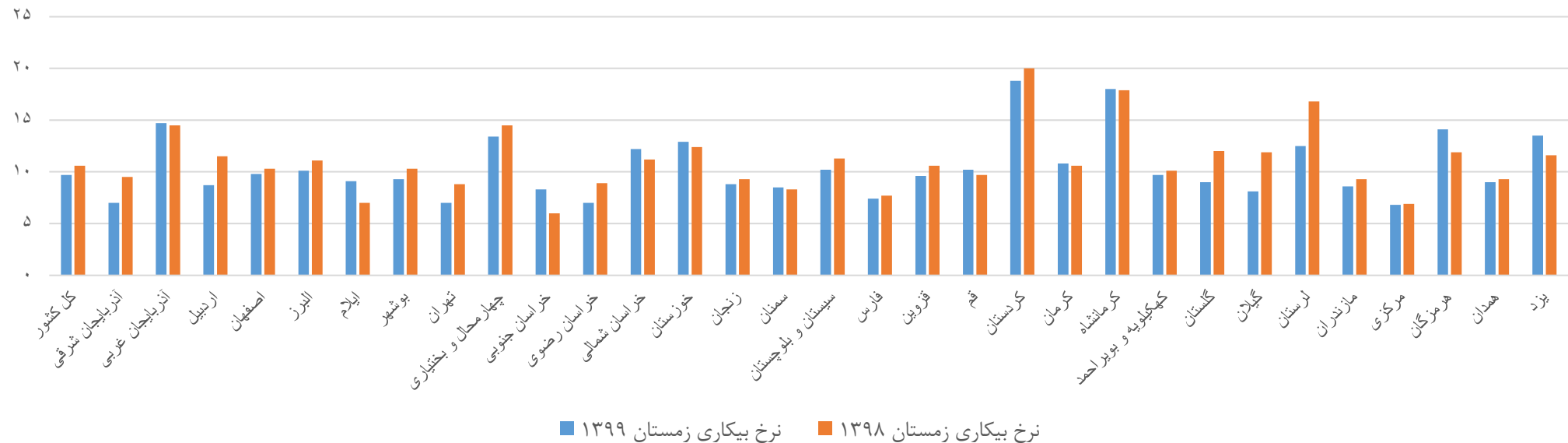
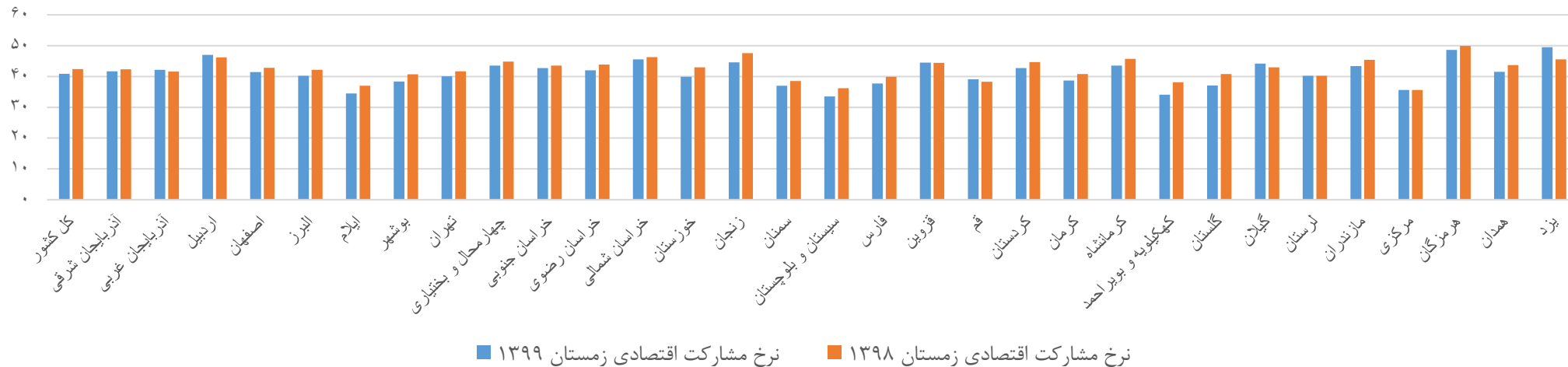
- **شیوع ویروس کرونا:** شیوع ویروس کرونا از زمستان ۱۳۹۸ موجب شد افزایش تعداد شاغلین به صورت دفعی قطع شده و تعداد شاغلین کشور به میزان قابل توجهی کاهش یابد به طوریکه در بهار ۱۳۹۹ حدود ۱۵۰۰ هزار نفر از تعداد شاغلین کاسته شد.
- با این حال گذر شوک اولیه شیوع ویروس به نظر می‌رسد اثر آن بر بازار کار کاهش یافته است به طوریکه در زمستان ۱۳۹۹ تنها ۳۰۰ هزار نفر از تعداد شاغلین نسبت به زمستان ۱۳۹۸ کاسته شده است.

- **شاغلین جدید:** طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ حدود ۳ میلیون نفر به جمعیت شاغل کشور افزوده شده که نه توسط بخش دولتی یا شرکتی و کارخانه‌ای، بلکه توسط بخش غیرشرکتی و با تمرکز بر خدماتی مانند خرده‌فروشی و عمده‌فروشی، تعمیرات، حمل و نقل، واسطه‌گری، خدمات موادغذایی و ... ایجاد شده است. این مشاغل عمدتاً دارای قرارداد به معنای متعارف بین بنگاه‌های اقتصادی و کارکنان خود نیستند و تحت پوشش بیمه قرار نمی‌گیرد.

تغییرات تعداد شاغلین در هر فصل نسبت به فصل مشابه سال قبل

نرخ مشارکت و نرخ بیکاری به تفکیک استانهای کشور

نوسانات بازار ارز و تصمیمات سیاست‌گذار

گزارش ۱۶۹۲۹

روند زمانی مهمترین رویدادهای تحریمی کشور

۱۳ آبان ۱۳۹۷

۱۸ اردیبهشت

۱۳۹۷

خروج آمریکا از
برجام و اعلام شروع
بازه‌های سه‌ماهه و
شش‌ماهه بازگشت
تحریم‌های آمریکا

وضع مجدد بخش اصلی

تحریم‌ها علیه ایران؛ تحریم

بخش کشتیرانی و کشتی‌سازی،

تحریم صادرات نفت و محصولات

پتروشیمی، تحریم نظام بانکی

ایران، تحریم بخش انرژی،

تحریم حدود ۷۰۰ شخص، نهاد،

هواپیما و کشتی ایرانی

۱۸ اردیبهشت

۱۳۹۸

تحریم بخش آهن،

فولاد، آلومینیوم و

مس ایران

۱۷ مرداد ۱۳۹۷

وضع مجدد بخشی از

تحریم‌ها علیه ایران؛

تحریم دسترسی به دلار،

تحریم تجارت با طلا،

تحریم تجارت بخشی از

فلزات، تحریم مبادله با

ریال ایران، تحریم بخش

۲۹ شهریور ۱۳۹۸

درج بانک مرکزی و

صندوق توسعه ملی

ایران در لیست

سازمان‌های

تروریستی

۲۰ دی ۱۳۹۸

تحریم بخش

عمرانی، نساجی،

معدن و تولید

کارخانه‌های ایران

تحریم‌های بین‌المللی

- **تحریم‌های آمریکا علیه اقتصاد ایران در میان‌مدت و چه بسا بلندمدت پایدار خواهد ماند.**
تکمیل زیرساخت‌های حقوقی مرتبط با تحریم و ماهیت غیرزمان‌دار آنها
راحت بودن اعمال تحریم برای ایالات متحده (به طور خاص تحریم‌های مالی)
تحولات بازار بین‌المللی انرژی در جهت خلاف منافع ایران
- **آمریکا بخش‌های کلیدی، ارزآور و البته آسیب‌پذیر اقتصاد ایران را تحت تحریم قرار داده است.**
تا زمانی که اصلاحات اساسی در اقتصاد داخلی ایران انجام نشود گذر زمان به نفع ایران نخواهد بود.
- **در حال حاضر، تحریم یکی از مهمترین مشخصه‌های اقتصاد ایران است؛ معمولاً در روند سیاست‌گذاری و قانون‌نویسی به این پارامتر بی‌توجهی می‌شود.**
در برقراری روابط بانکی بین‌المللی، تعیین شرکای تجاری، انتخاب صنایع اولویت‌دار کشور و تعیین روش‌های حمایت از آنها، کاهش وابستگی به
درآمدهای نفتی، نحوه حمایت از کسب و کارهای جدید، تسهیل فعالیت برون‌مرزی بخش‌های ارزآور اقتصاد ایران و ... باید به شرایط تحریمی کشور
توجه ویژه شود.
- **مقابله با تحریم نیازمند برنامه فعالانه بلندمدت است؛ گام اول در این برنامه، کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور و گام دوم خروج از محدوده تحریم‌پذیری است.**
تاکتیک‌های دور زدن تحریم باید به تدریج و در بعضی بخش‌ها، جای خود را به استراتژی تقابل علنی با تحریم بدهند. لازمه این تغییر زیربنایی، خروج از
محدوده تحریم‌پذیری است.

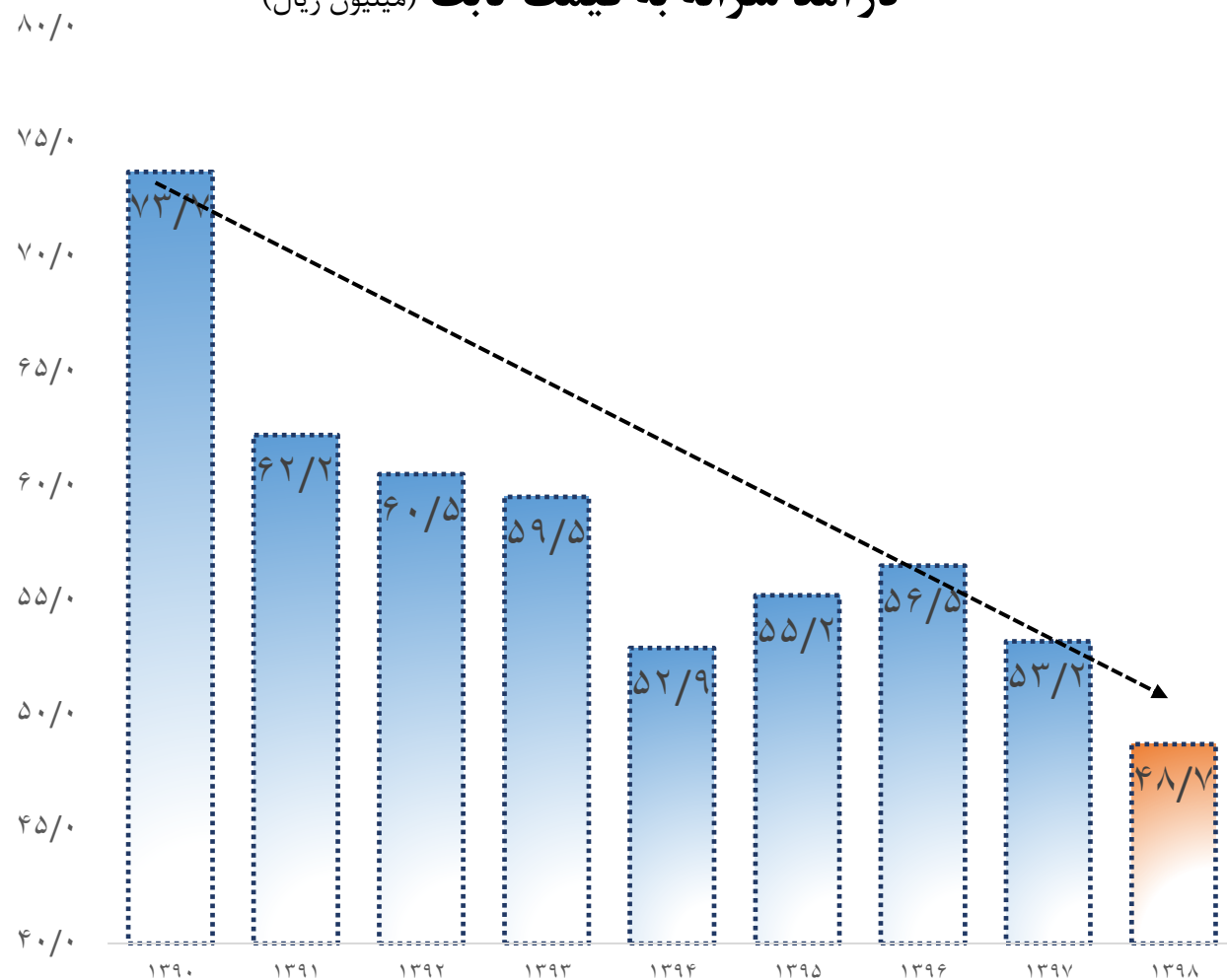
خانوارها

درآمد سرانه

درآمد سرانه کشور از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ کاهشی ۳۴ درصدی داشته است. در واقع علیرغم افزایش درآمد اسمی خانوارها قدرت خرید هر فرد ایرانی نسبت به سال ۱۳۹۰ حدود یک سوم کاهش یافته است.

در صورت تحقق رشد اقتصادی ۸ درصدی از سال ۱۳۹۹ به بعد، حداقل به ۶ سال زمان نیاز خواهد بود تا به سطح درآمد سرانه سال ۱۳۹۰ بازگردیم.

درآمد سرانه به قیمت ثابت (میلیون ریال)

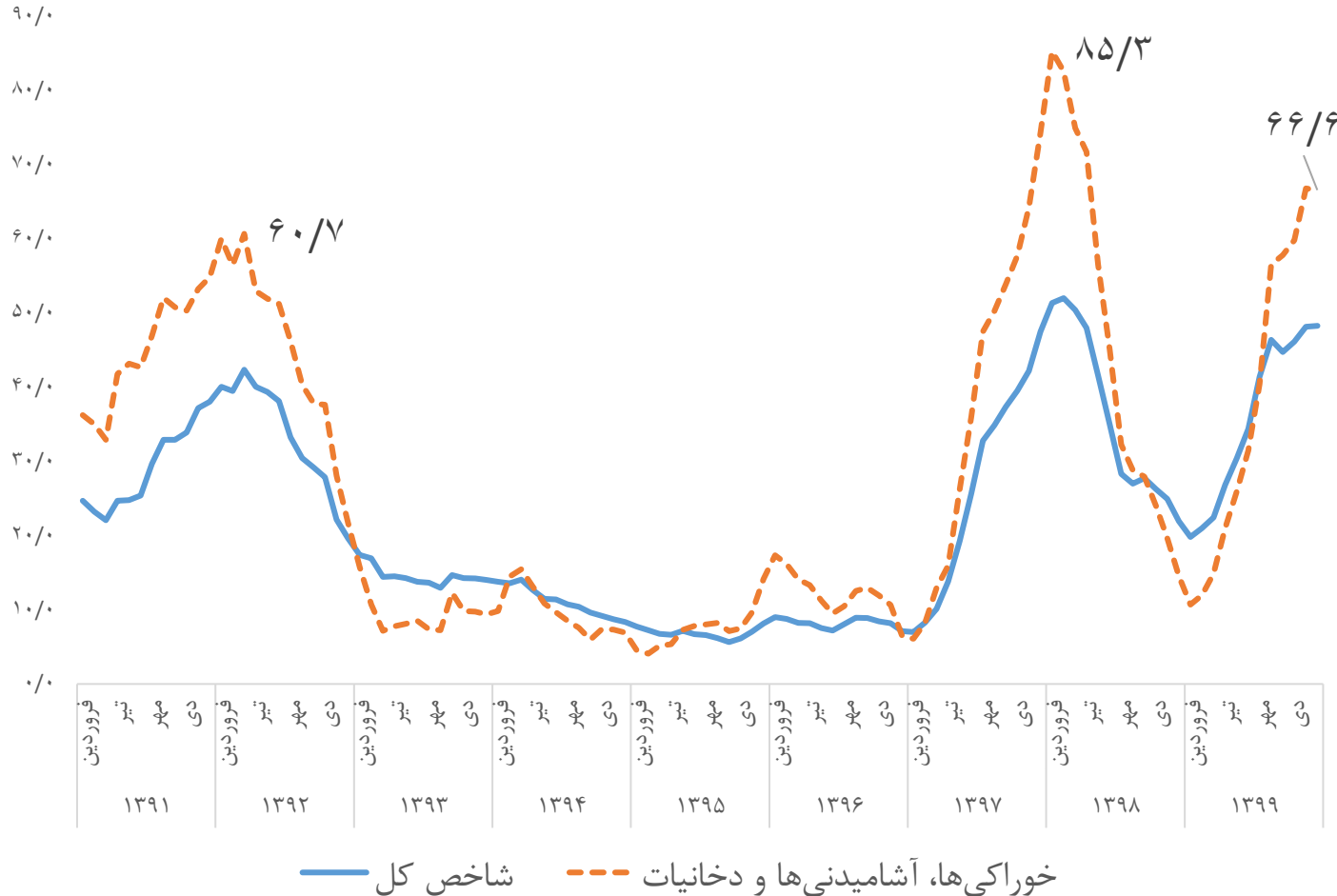

تحولات هزینه خانوار

با توجه به سهم بالاتر خوراکی‌ها در سبد هزینه خانوارهای فقیرتر، نرخ تورم بالاتر خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها در سال‌های اخیر بیانگر بدتر شدن وضعیت معیشتی خانوارهای با درآمد پایین‌تر نسبت به سایر خانوارها می‌باشد.

* مقایسه اثر شوک ارزی ۹۱ و ۹۷ بر

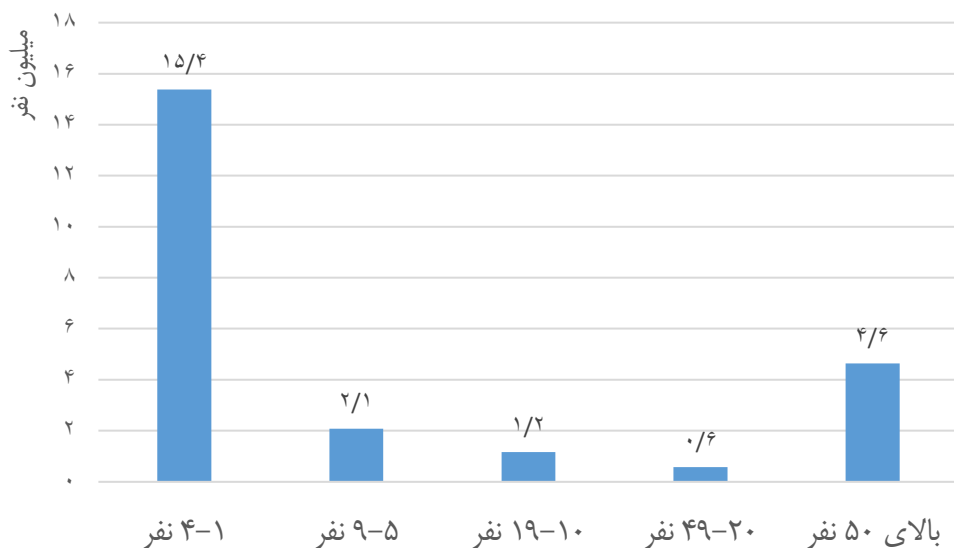
جهش هزینه خانوار

منبع: مرکز آمار ایران

وضعیت شاغلین

اشتغال کل کشور در سال ۱۳۹۷ به تفکیک اندازه بنگاه‌ها

ترکیب جنسیتی مشاغل رسمی و غیررسمی (درصد)

جنسیت	اشتغال رسمی	اشتغال غیررسمی (بدون بیمه)
مرد	۴۰,۶	۵۹,۴
زن	۳۸,۳	۶۱,۷

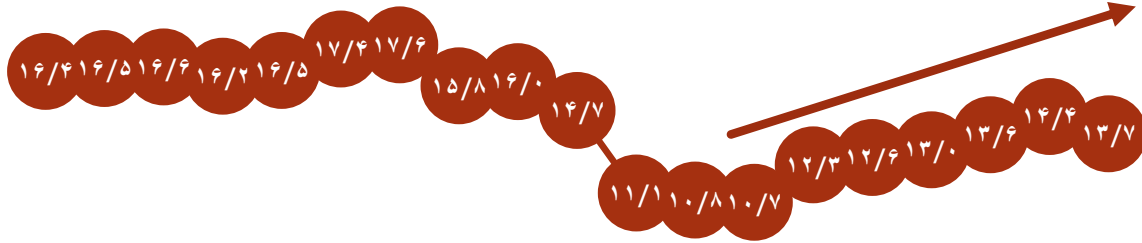
بنگاه‌های کوچک با توجه به وابستگی بیشتری به منابع داخلی برای تأمین سرمایه در گردش خود و همچنین لزوم پرداخت هزینه‌های جاری با تواتر کوتاه مدت، در معرض آسیب‌های شدیدتر در کوتاه مدت هستند. این در حالیست که ۱۵,۴ میلیون از شاغلین کشور در این بنگاه‌ها مشغول به کارند.

در مشاغل رسمی رابطه کاری شاغل و بنگاه در چهارچوب یک قرارداد با کارفرما تعریف می‌شود که غالباً افراد تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرند. این رابطه کاری به دلایل مختلف پایدارتر از مشاغلی است که قرارداد و پوشش بیمه برای نیروی کار وجود ندارد. به طور متوسط نزدیک به ۶۰ درصد از شاغلان تحت پوشش بیمه نیستند

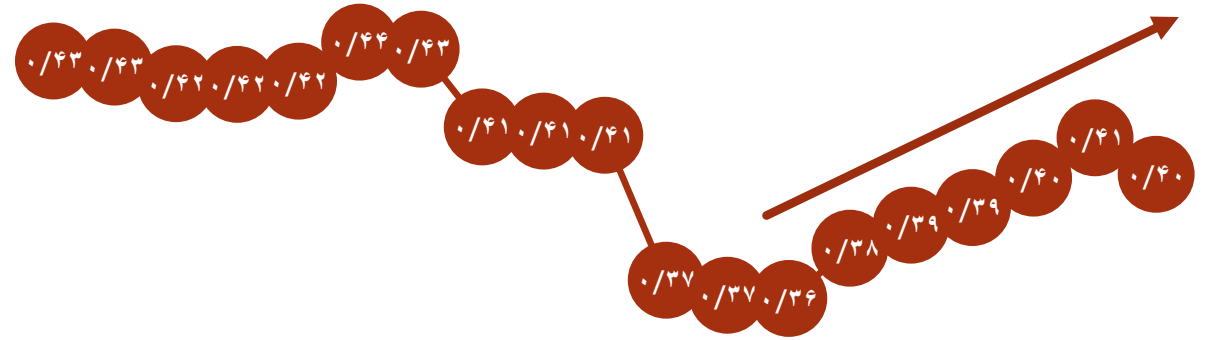
گزارش ۱۷۰۸۹

شاخص‌های نابرابری

نسبت ده درصد بالا به ده درصد پایین

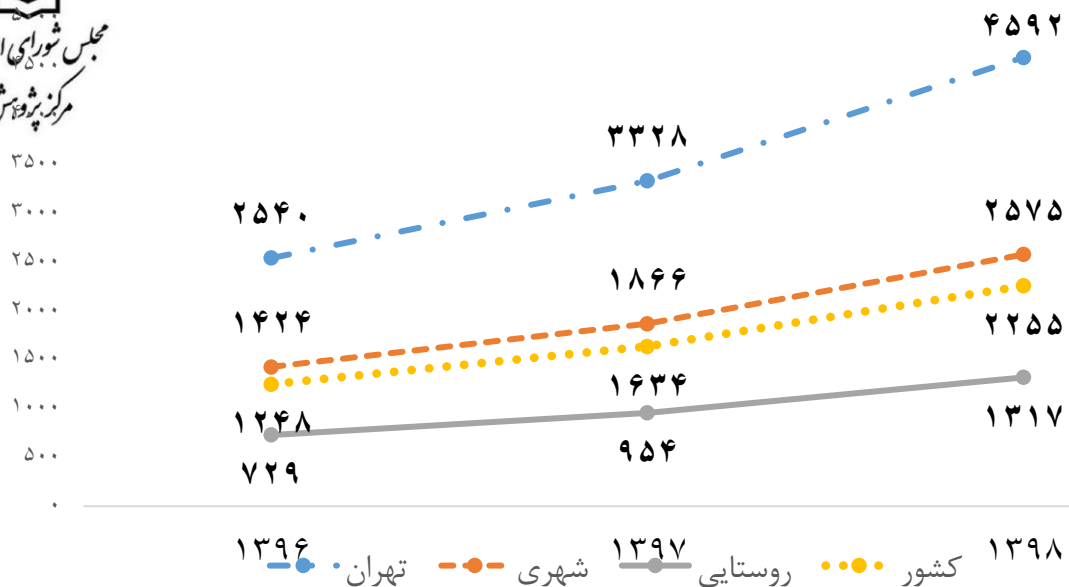

ضریب جینی

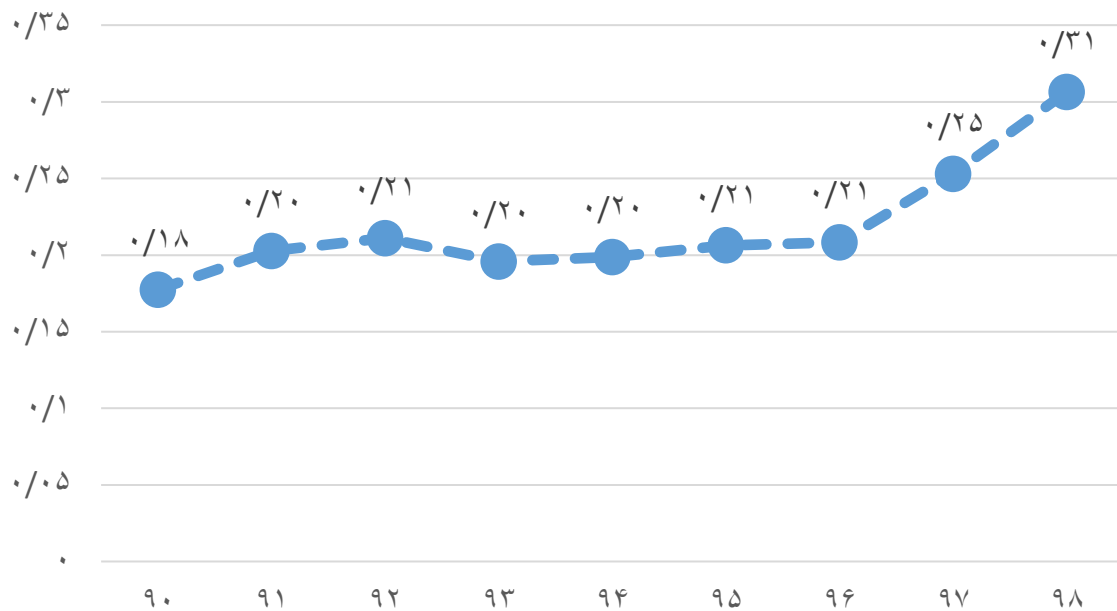

روند صعودی ضریب جینی و نسبت ده درصد ثروتمندترین به ده درصد فقیرترین جمعیت از سال ۱۳۹۲ نشان دهنده افزایش قابل توجه نابرابری و شکاف اجتماعی در نتیجه رشد اقتصادی منفی و تورم بالای اقتصاد طی این سال‌ها بوده است.

فقر مطلق

فقر مطلق را می‌توان ناتوانی در کسب حداقل استاندارد زندگی تعریف کرد. در واقع فقر مطلق عدم دسترسی به حداقل‌های معیشت در جامعه را بررسی کرده که با توجه به تفاوت هزینه‌های زندگی در مناطق مختلف کشور متفاوت می‌باشد.

نرخ تورم بالا در سال‌های اخیر منجر به رشد قابل توجه خط فقر در شهر تهران و سایر نقاط کشور شده است. این موضوع در کنار کاهش قابل توجه درآمد سرانه منجر به رشد نرخ فقر در این سال‌ها شده است و شواهد موجود نشان از روند فزاینده این متغیر در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ دارد.

گزارش ۱۶۱۵۹

کاهش قابل توجه مصرف کالاهای اساسی در سال‌های اخیر

نسبت ۹۸ به ۹۵		۱۳۹۸		۱۳۹۷		۱۳۹۶		۱۳۹۵		
دهک سوم	متوسط کشوری	متوسط دهک سوم	متوسط کشوری	متوسط دهک سوم	متوسط کشوری	متوسط دهک سوم	متوسط کشوری	متوسط دهک سوم	متوسط کشوری	گروه
۰,۸۲	۰,۹۲	۱۰۸۶	۱۴۵۱	۱۰۹۰	۱۳۴۳	۱۳۱۱	۱۵۵۶	۱۳۲۹	۱۵۸۴	برنج خارجی
۰,۶۴	۰,۸۰	۸۴	۱۵۵	۱۰۵	۱۷۰	۱۱۸	۱۹۵	۱۳۱	۱۹۳	گوشت گوساله
۰,۷۶	۰,۷۱	۱۱۴	۲۳۴	۹۸	۲۵۸	۱۲۶	۳۰۴	۱۴۹	۳۳۰	گوشت گوسفند
۰,۹۸	۱,۰۲	۱۱۳۴	۱۵۹۱	۱۲۵۲	۱۵۵۷	۱۲۳۴	۱۵۸۳	۱۱۶۳	۱۵۵۵	مرغ ماشینی
۰,۸۱	۰,۹۴	۷۹۰	۱۰۸۴	۹۰۴	۱۰۷۹	۹۸۰	۱۱۵۴	۹۷۱	۱۱۵۴	روغن نباتی
۰,۹۲	۰,۹۶	۶۸۶	۹۶۷	۷۵۱	۹۵۶	۷۸۲	۱۰۵۰	۷۴۹	۱۰۰۶	قند و شکر
۵	۵	۳۸۹۴	۵۴۸۲	۴۱۹۹	۵۳۶۳	۴۵۵۱	۵۸۴۲	۴۴۹۲	۵۸۲۲	مجموع
۴	۴	۳۶۹۶	۵۰۹۴	۳۹۹۶	۴۹۳۶	۴۳۰۷	۵۳۴۲	۴۲۱۲	۵۲۹۹	مجموع بدون گوشت قرمز

گزارش ۱۳۹۸

بنگاه‌ها

وضعیت محیط کسب و کار

- وضعیت محیط کسب و کار در سالهای اخیر براساس ارزیابی‌های داخلی و خارجی نامناسب‌تر شده است.
- جایگاه ایران در شاخص‌های بین المللی کسب و کار در جهان و در منطقه سند چشم انداز در سال‌های اخیر تنزل یافته است.
- مهمترین مشکلات محیط کسب و کار ایران در حال حاضر (جمع بندی ارزیابی مجموعه شاخص‌های داخلی و خارجی):
 - **بی ثباتی و نااطمینانی در محیط کسب و کار:** شامل پیش‌بینی ناپذیری و نوسانات متغیرهای اقتصاد کلان همچون نرخ تورم، نرخ ارز و قیمت مواد اولیه و نیز بی‌ثباتی در سیاست‌ها، قوانین و مقررات.
 - **دشواری تأمین مالی:** شامل چالش‌های نظام بانکی و بازار سرمایه در تأمین مالی کسب و کارها.
 - **موانع اداری:** شامل موانع اخذ مجوزهای کسب و کار، فساد اداری و طولانی بودن زمان تعامل کسب و کارها با دستگاه‌های دولتی و غیره.

وضعیت محیط کسب و کار

(شاخص‌های خارجی: رقابت‌پذیری جهانی)

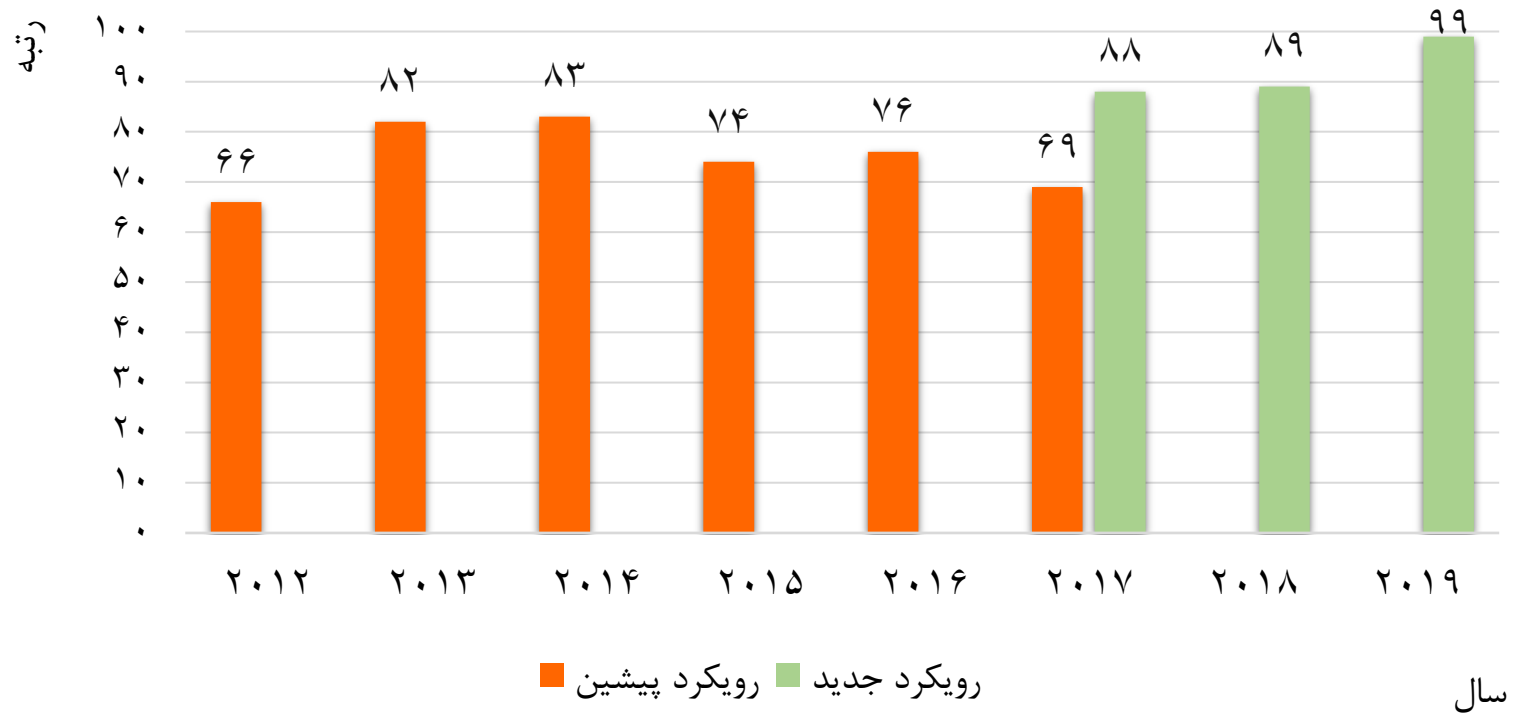
بدترین نماگرهای ایران

۱. بازار کار (رتبه ۱۴۰ بدترین جهان)
۲. ثبات اقتصاد کلان (رتبه ۱۳۴)
۳. کارایی بازار کالا (رتبه ۱۳۳)

بهترین نماگرهای ایران

۱. اندازه بازار (رتبه ۲۱ جهان)
۲. ظرفیت نوآوری (رتبه ۷۱)
۳. سلامت نیروی انسانی (رتبه ۷۲)

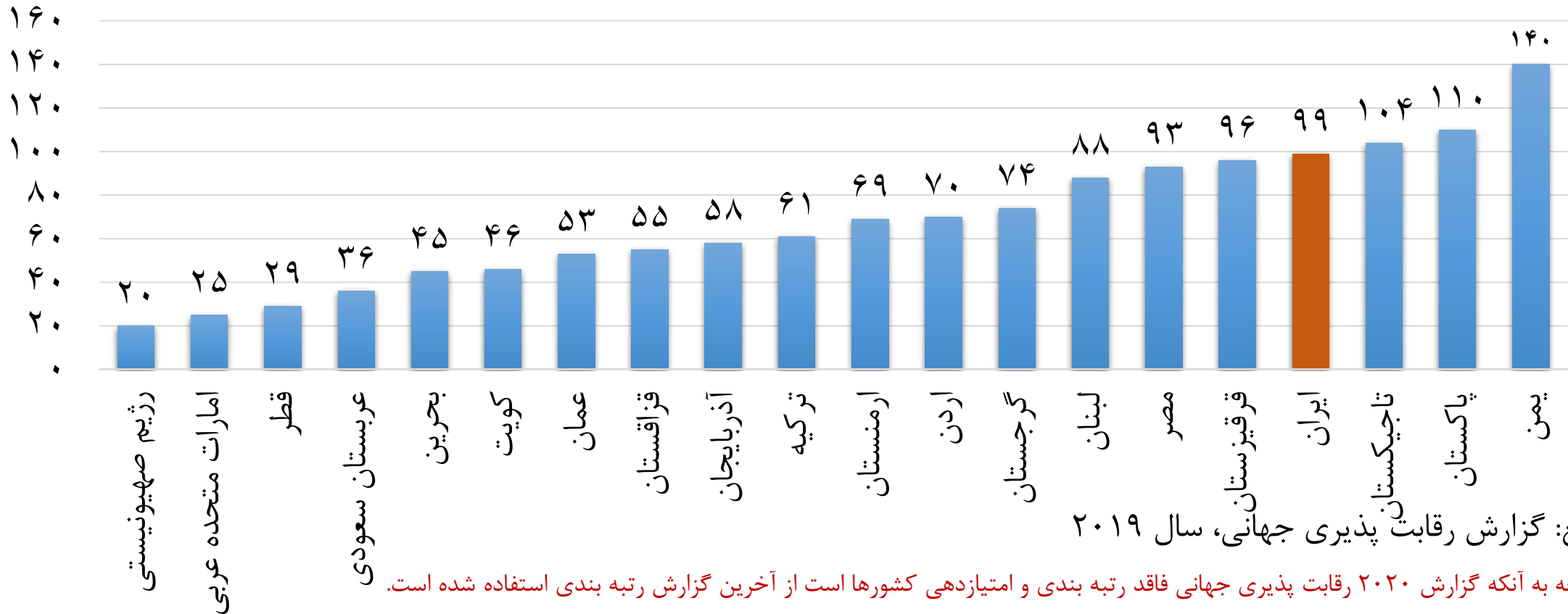
رتبه ایران: ۹۹ از ۱۴۰ کشور جهان در سال ۲۰۱۹

منابع: گزارش رقابت‌پذیری جهانی، سال ۲۰۱۹ و مرکز پژوهش‌های مجلس، وضعیت ایران در گزارش رقابت‌پذیری جهانی در سال ۲۰۱۹، به شماره ۱۶۶۹۹ با توجه به آنکه گزارش ۲۰۲۰ رقابت‌پذیری جهانی فاقد رتبه بندی و امتیازدهی کشورها است از آخرین گزارش رتبه بندی استفاده شده است.

تصویری از وضعیت اقتصادی کشور وضعیت محیط کسب و کار (شاخص رقابت‌پذیری جهانی)

جمهوری اسلامی ایران در رتبه ۱۷ از ۲۰ کشور منطقه سند چشم‌انداز که در گزارش سال ۲۰۱۹ رقابت‌پذیری مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند.

وضعیت محیط کسب و کار

(شاخص های خارجی: شاخص سهولت انجام کسب و کار بانک جهانی)

بدترین رتبه در نماگر شروع کسب و کار

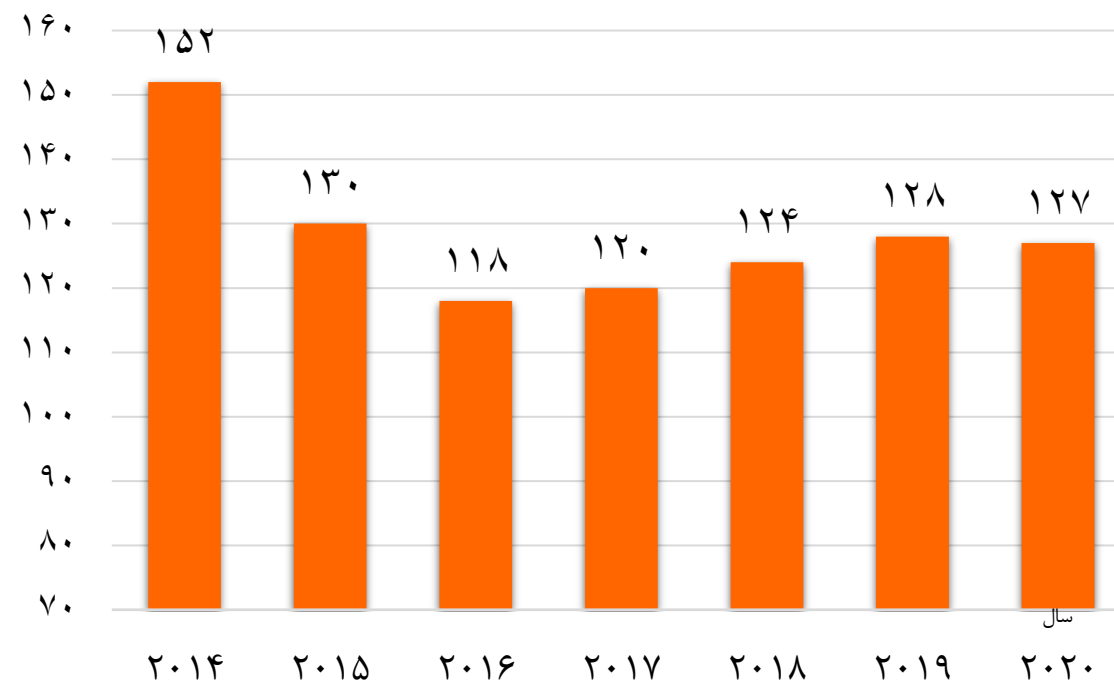
(مراحل و زمان و هزینه تاسیس شرکت با مسئولیت محدود در بزرگترین شهر کشور)

۱۷۸ از ۱۹۰ کشور

نماگر	ایران	متوسط منطقه (منا)	جهان
مراحل	۱۰	۶,۵	۱
زمان (روز)	۷۲	۱۹,۷	۰,۵
هزینه (% درآمدسرانه)	۱,۱	۱۶,۷	۰

رتبه ایران در شاخص سهولت انجام کسب و کار بانک جهانی: ۱۲۷ از ۱۹۰ کشور در سال ۲۰۲۰

رتبه

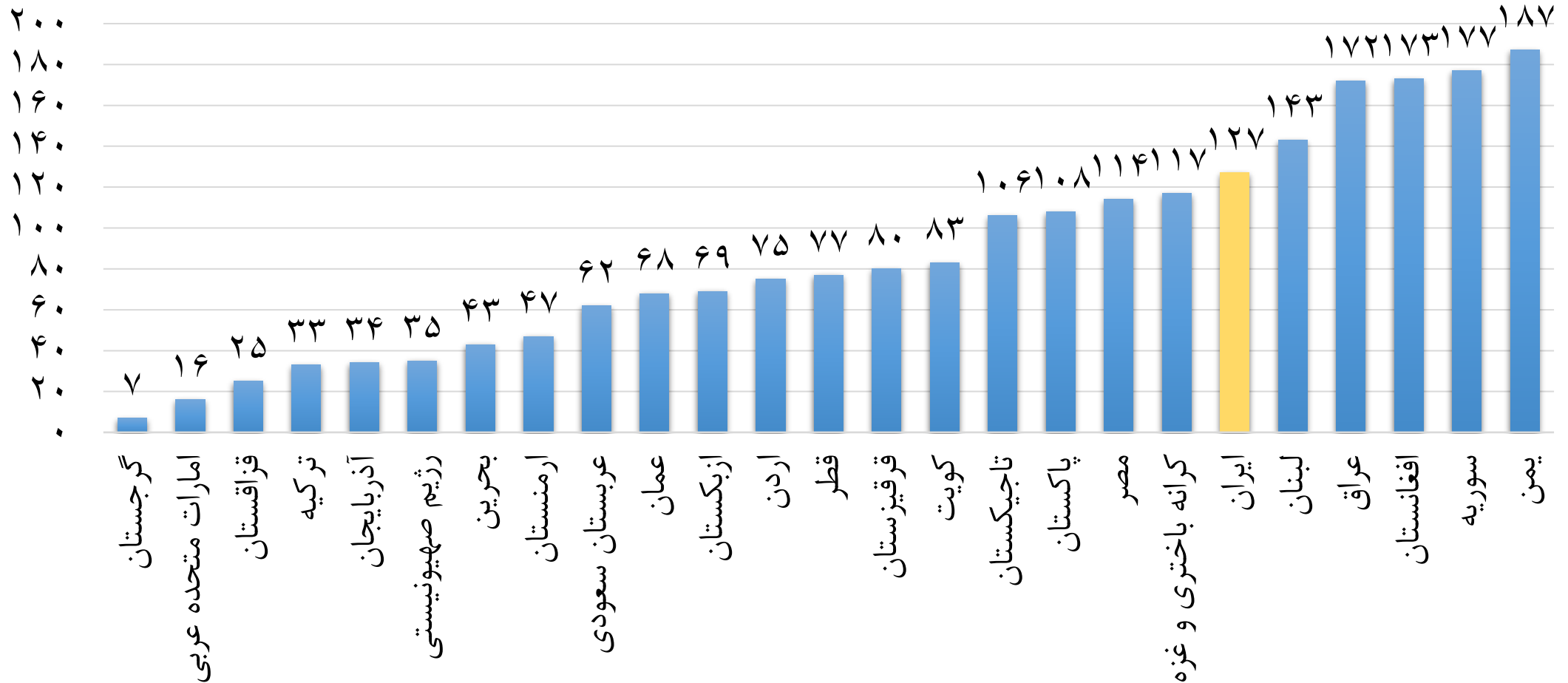

منابع: گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی، سال ۲۰۲۰

مرکز پژوهش‌های مجلس، وضعیت ایران در گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی در سال ۲۰۲۰، گزارش شماره ۱۶۷۰۰ با توجه به عدم انتشار گزارش ۲۰۲۱ انجام کسب و کار از آخرین

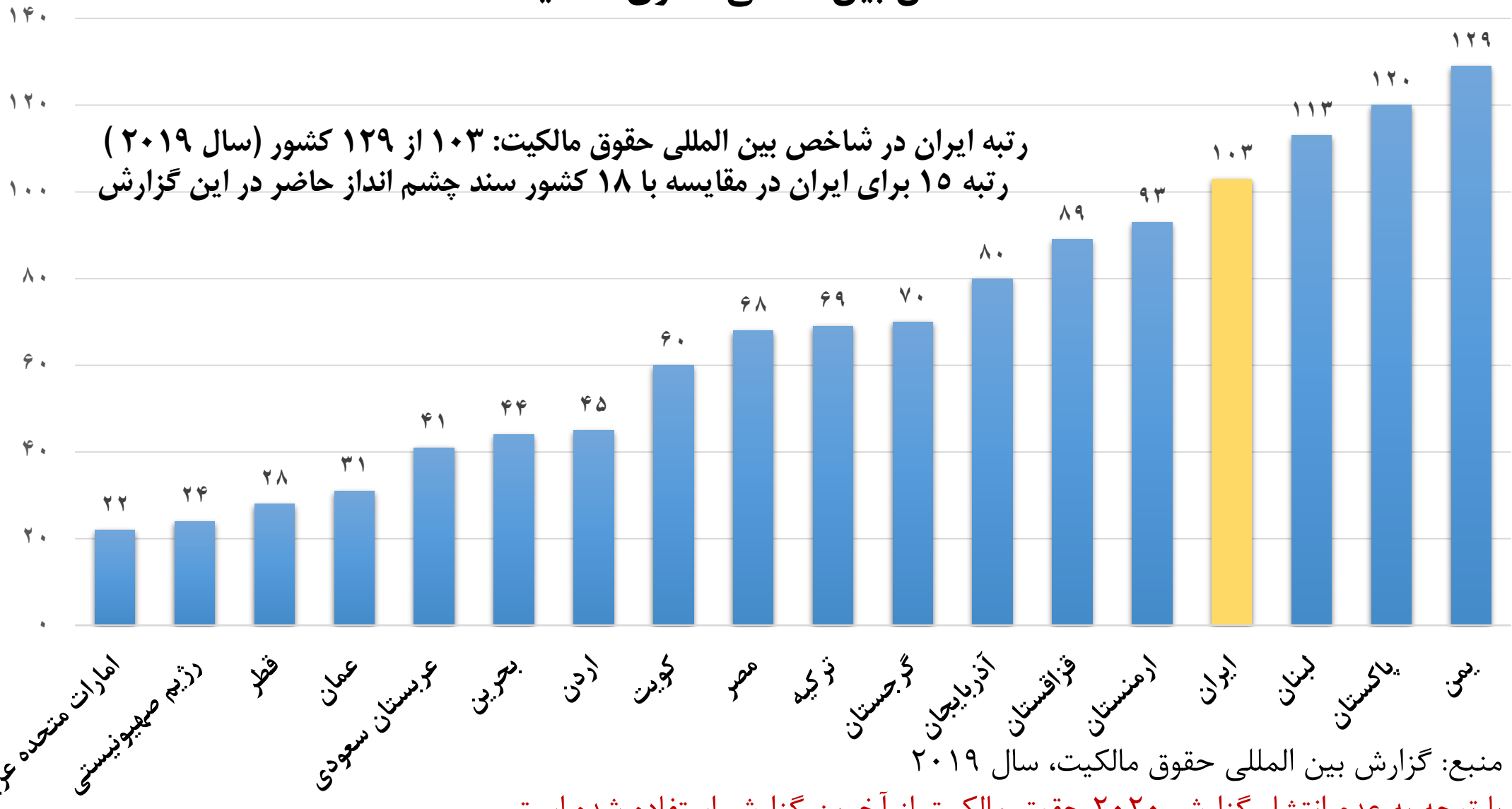
وضعیت محیط کسب و کار (شاخص های خارجی: شاخص سهولت انجام کسب و کار، بانک جهانی)

رتبه ۱۸ ایران در مقایسه با ۲۵ کشور منطقه سند چشم انداز

منبع: گزارش انجام کسب و کار بانک جهانی، سال ۲۰۲۰ با توجه به عدم انتشار گزارش ۲۰۲۱ انجام کسب و کار از آخرین گزارش استفاده شده است.

وضعیت محیط کسب و کار (شاخص بین المللی حقوق مالکیت)

با توجه به عدم انتشار گزارش ۲۰۲۰ حقوق مالکیت از آخرین گزارش استفاده شده است.

وضعیت محیط کسب و کار

(شاخص ملی محیط کسب و کار - اتاق‌های ایران، تعاون و اصناف)

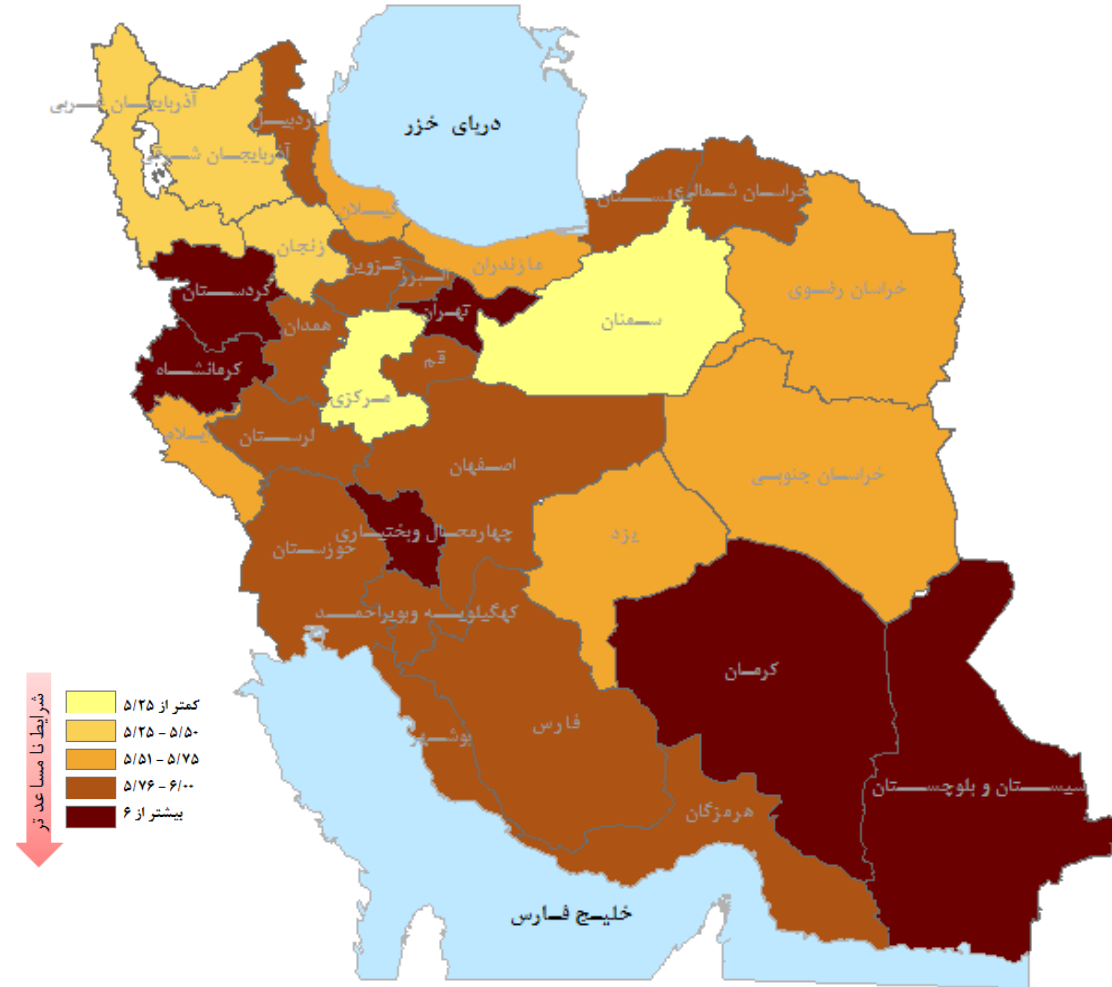
مقایسه وضعیت استانها در شاخص ملی محیط کسب و کار (زمستان ۹۹)

نامساعدترین مؤلفه کسب و کار در سالهای اخیر:

- ۱- غیرقابل پیش بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات
- ۲- بی ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات ناظر بر کسب و کار
- ۳- دشواری تأمین مالی از بانک‌ها

منبع: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، گزارش پایش ملی محیط کسب و کار ایران،

زمستان ۱۳۹۹

نامساعدهترین مولفه امنیت سرمایه گذاری در سالهای اخیر:

(بدترین نمره: ۱۰، وقتی نامنی بنگاه‌ها را تعطیل می‌کند)

۱. عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده (۸.۷۲)

۲. عمل مسئولان محلی به وعده‌های اقتصادی داده شده (۸.۴۱)

۳. اعمال نفوذ و تبانی در معاملات ادارات حکومتی (۸.۴۰)

مناسب‌ترین مؤلفه امنیت سرمایه‌گذاری (نسبت به سایر مؤلفه‌ها):

۱. سرقت مالی (پول نقد، کالا، تجهیزات) (۴.۴۸)

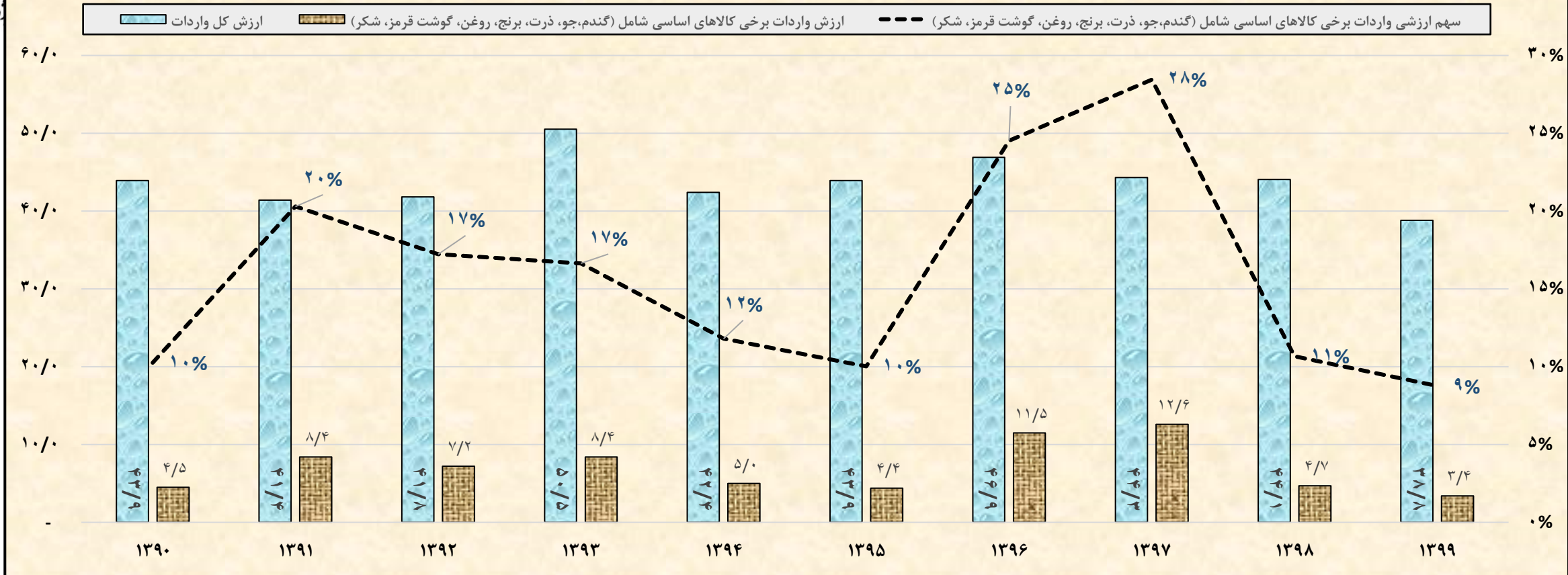
۲. رواج توزیع کالای قاچاق (۴.۵۰)

۳. استفاده غیرمجاز از نام و علائم تجاری یا مالکیت معنوی (۴.۸۲)

تجارت خارجی

روند واردات کل و کالاهای اساسی

تمرکز بالای واردات: حدود ۴۹ درصد از کل واردات طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹ از سه کشور (چین، امارات و هند) و بالغ بر ۷۶ درصد آن از ده کشور انجام شده است.

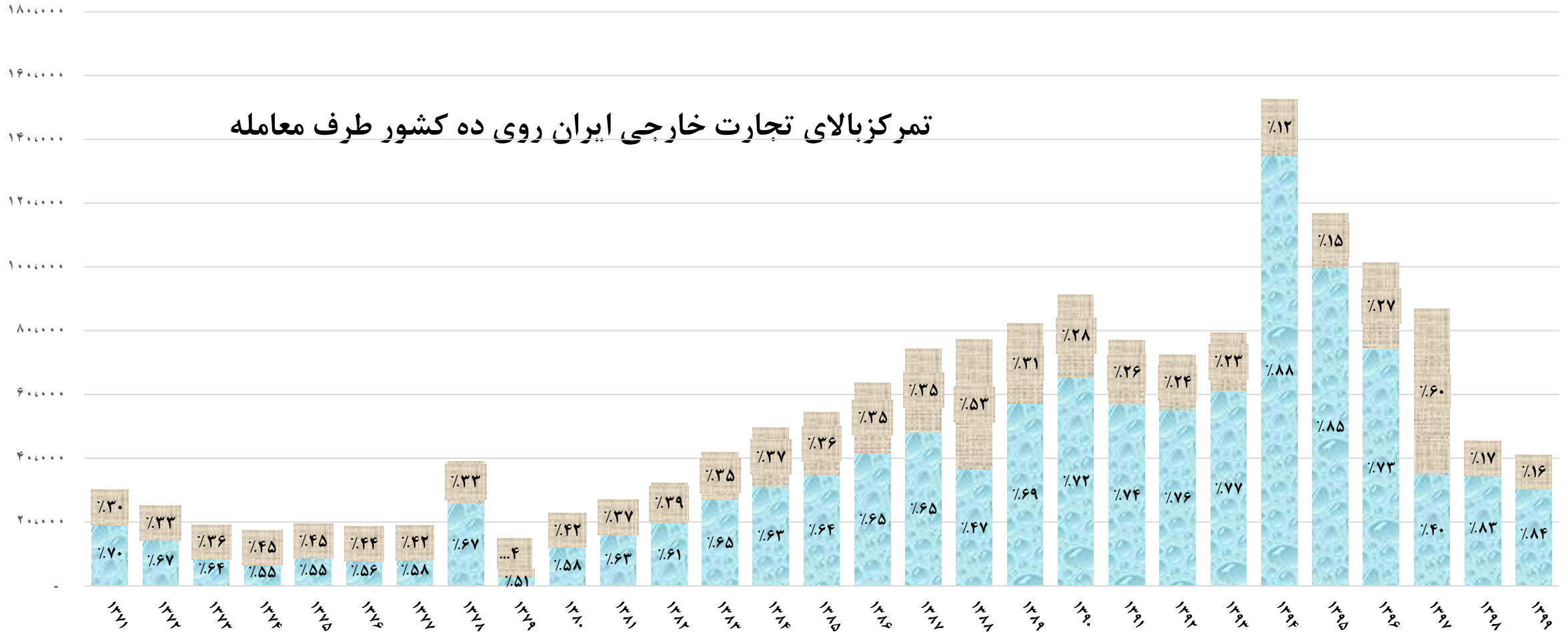
واردات کالاهای اساسی: سهم واردات کالاهای اساسی از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ صعودی بوده و در سال ۱۳۹۷ سهم کالاهای اساسی از واردات به بالاترین رقم خود طی ۸ سال گذشته رسیده است.

یک علت مهم: سیاست ارز ۴۲۰۰ تومانی

گزارش مرکز پژوهش‌ها، شماره مسلسل ۱۷۰۹۲، مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۴

مجموع مبادلات تجاری (ارزش کل واردات و صادرات) با ده کشور نخست و سایر کشورها طی سال‌های ۹۹-۱۳۷۱ ارقام: (میلیون دلار)

مجموع سایر کشورها مجموع ده کشور نخست

مرکز پژوهش‌های مجلس، آسیب شناسی موافقتنامه‌های دوجانبه ترجیحی، بازرگانی و گمرکی در تجارت خارجی کشور، گزارش شماره ۱۷۰۹۲

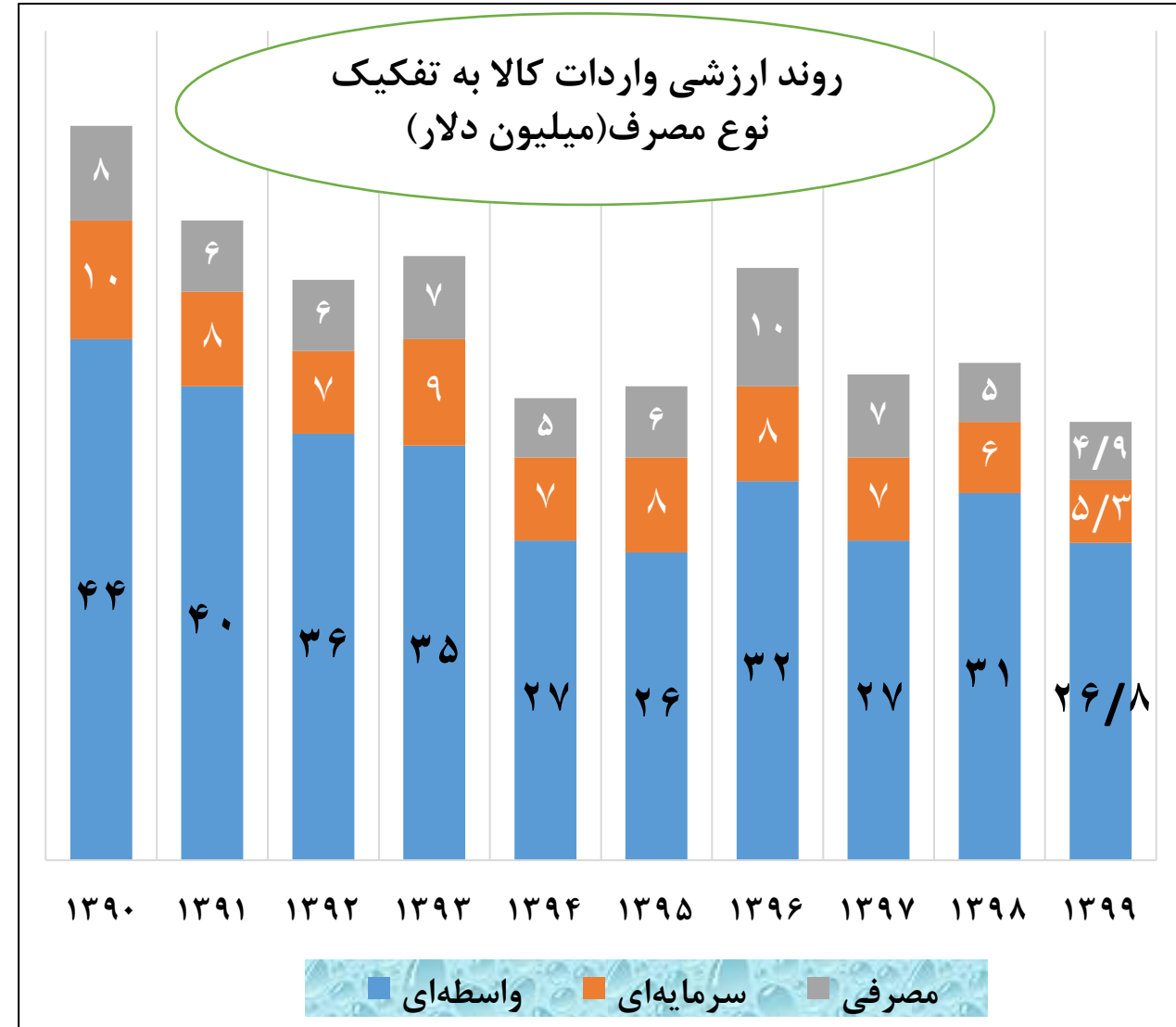
صادرات

- ◀ صادرات ایران در سال ۱۳۹۹ معادل با ۳۵ میلیارد دلار به لحاظ ارزشی و ۱۱۳.۷ میلیون تن کالا به لحاظ وزنی بوده است که نسبت به سال ۱۳۹۸ حدود ۱۴.۶ درصد به لحاظ ارزشی و ۱۵ درصد به لحاظ وزنی کاهش داشته است.
- ◀ تعداد کشورهایی که ۸۰ درصد درآمد صادراتی ایران را تامین می‌کرده‌اند از ۲۳ کشور در سال ۱۳۸۰ به ۹ کشور در سال ۱۳۹۷ تقلیل یافته است.
- ◀ تمرکز نسبتاً شدید در بازارهای هدف صادراتی به گونه‌ای که سهم سه کشور امارات متحده عربی، چین و عراق از میان ۱۴۷ کشور (مقصد صادراتی) در سال ۱۳۹۷ مجموعاً حدود ۵۴ درصد از ارزش صادرات کالاهای غیرنفتی را به خود اختصاص داده است.
- ◀ سبد صادرات غیرنفتی ایران به شدت به صادرات کالاهای با ارزش افزوده کمتر (عمدتاً مواد خام) وابسته است.
- ◀ محصولات معدنی و محصولات صنایع شیمیایی و صنایع وابسته به آن از سال ۱۳۸۶ جزو دو قسمت نخست ارزآورترین کالاهای صادراتی غیرنفتی بوده و تا پایان سال ۱۳۹۷ در همین موقعیت باقی مانده است، گروه مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته شده از این مواد؛ کائوچو و اشیاء... نیز از سال ۱۳۹۰ به دو گروه نخست ارزآور پیوسته است به طوری که در پایان سال ۱۳۹۷ نزدیک به دو سوم درآمد ارزی از محل صادرات این سه گروه تامین می‌شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس آسیب شناسی صادرات غیرنفتی در ایران ۱. بررسی روند صادرات غیرنفتی، گزارش شماره ۱۷۰۳۹

سهم بالای کالاهای واسطه‌ای از واردات بیانگر

۱. وابستگی بالای تولید کشور به واردات نهاده‌های واسطه‌ای.
 ۲. واردات بخش زیادی از کالاها به صورت نیمه آماده و مونتاژ در داخل که ارزش افزوده زیادی از این کانال ایجاد نمی‌شود.
- (گزارش مرکز پژوهش‌ها، شماره مسلسل ۱۷۰۹۲)

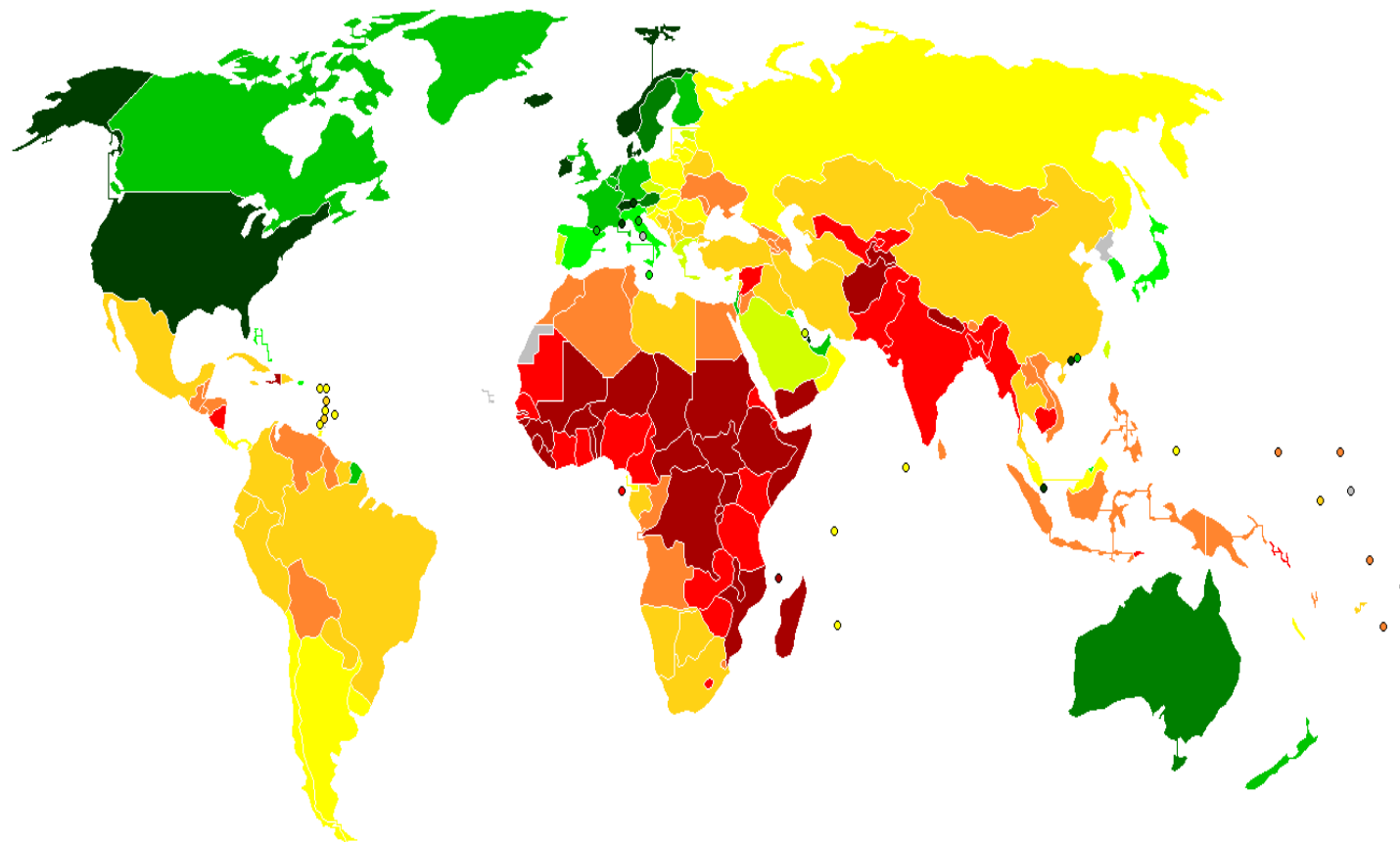

وابستگی بالای تولید به واردات کالاهای واسطه‌ای یک تهدید بالقوه است

وضعیت توسعه

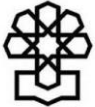

- شاخص‌های توسعه‌ای به صورت خلاصه، نمادهایی برای بیان سطح کیفی زندگی انسانها در جوامع مختلف هستند.
- مشهورترین شاخص توسعه‌ای، شاخص درآمد سرانه است.
- از نظر این شاخص، اقتصاد ایران در گروه کشورهای در حال توسعه قرار میگیرد.

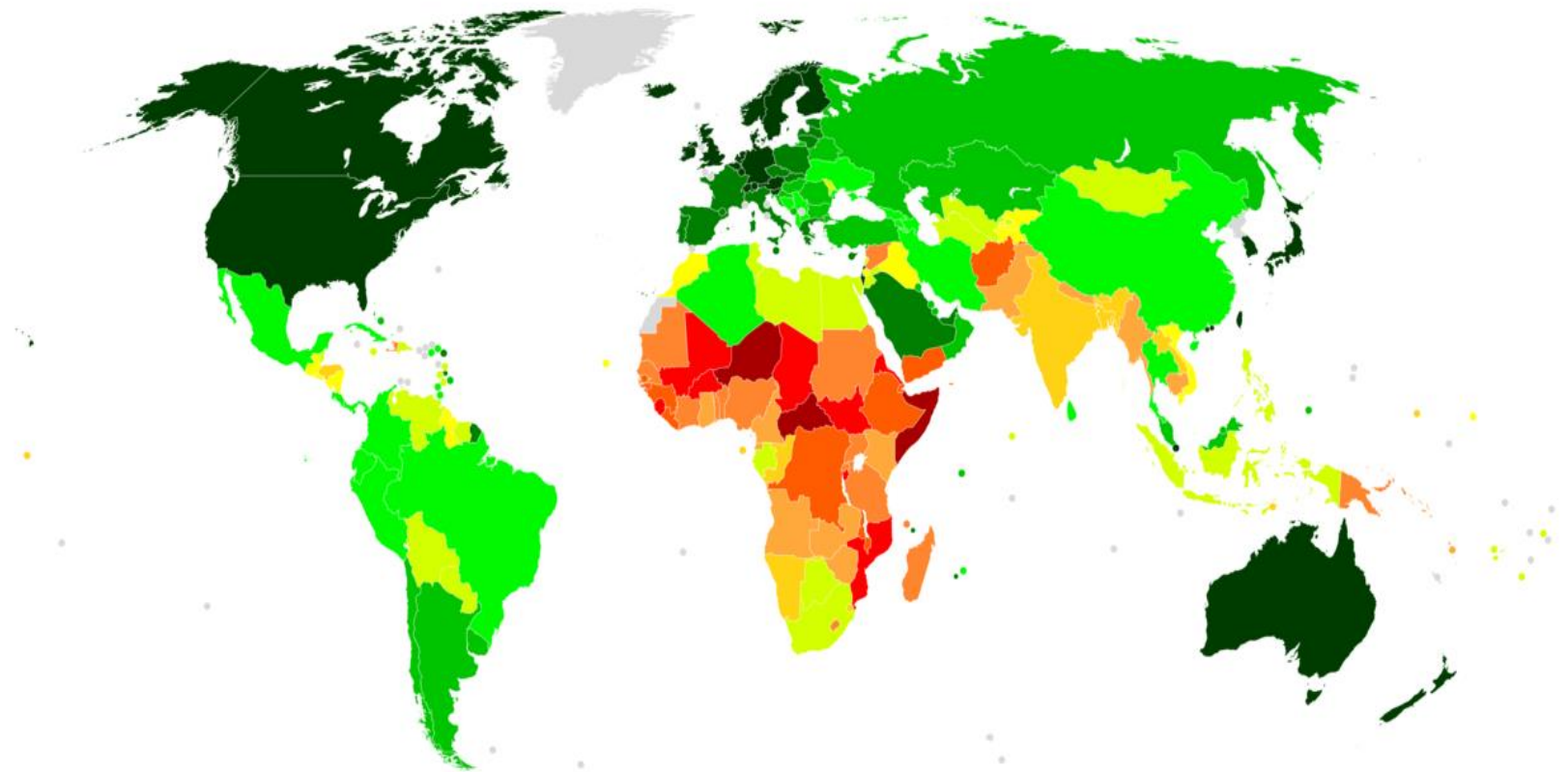

براساس داده‌های بانک جهانی (برابری قدرت خرید) در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸)، اقتصاد ایران در گروه کشورهای با درآمد متوسط به پایین (رتبه ۱۰۰) از بین ۱۸۶ کشور قرار میگیرد که نسبت به سال پیش از آن با افزایش رتبه مواجه بوده

است.

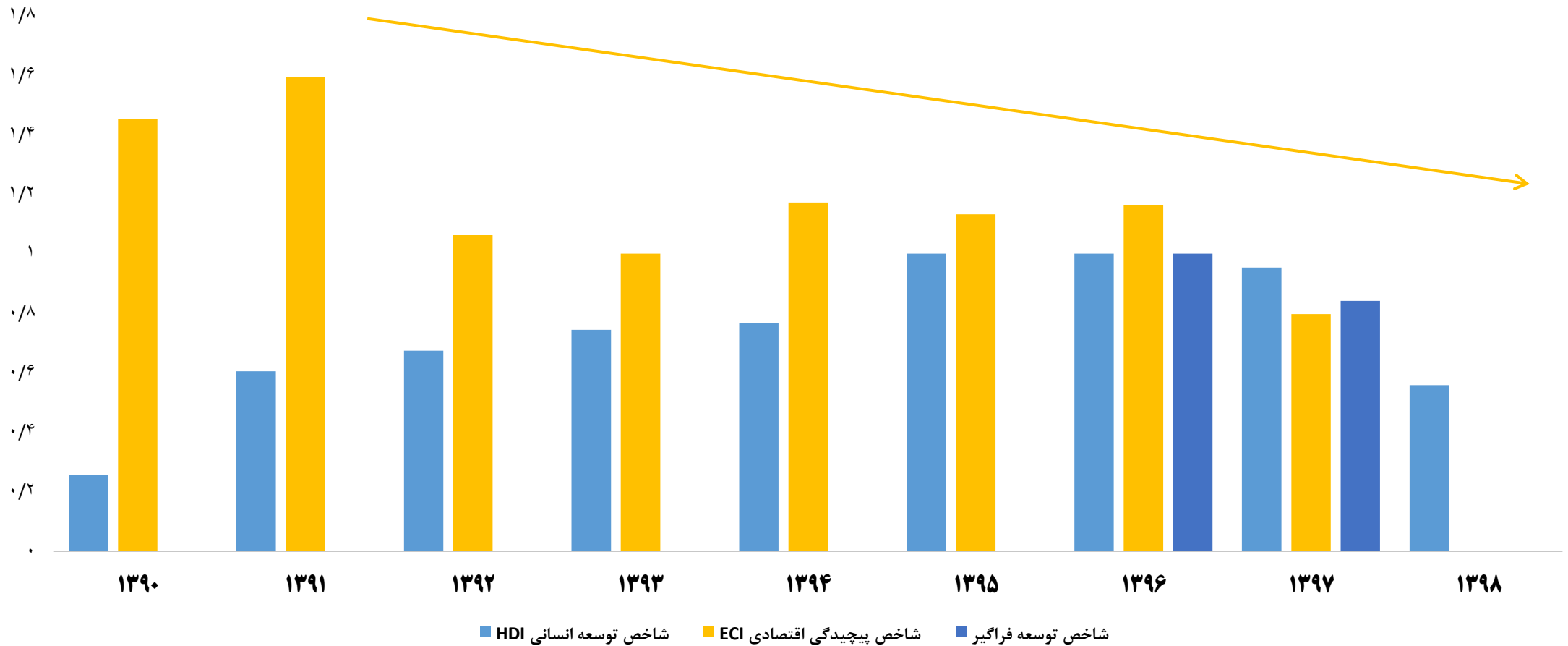

- البته کیفیت زندگی شهروندان صرفاً با سطح درآمد تعیین نمیشود.
- شاخص توسعه انسانی (HDI) کیفیت زندگی را در هر دو حوزه درآمدی و غیر درآمدی می‌سنجد.
- در شاخص توسعه انسانی از ترکیب سه بعد درآمد (درآمد سرانه)، آموزش (میزان سالهای تحصیل) و سلامت (میزان امید به زندگی) برای سنجش کیفیت زندگی (بهبذیستی) استفاده می‌شود.
- وضعیت ایران در زمینه ابعاد غیردرآمدی رفاه بهتر از بعد درآمدی آن است.
- اقتصاد ایران در شاخص توسعه انسانی در گروه کشورهای با درآمد متوسط (رتبه ۷۰ بین ۱۸۹ کشور) قرار می‌گیرد.

وضعیت توسعه انسانی کشورهای جهان در سال ۲۰۱۹ (۱۳۹۸)

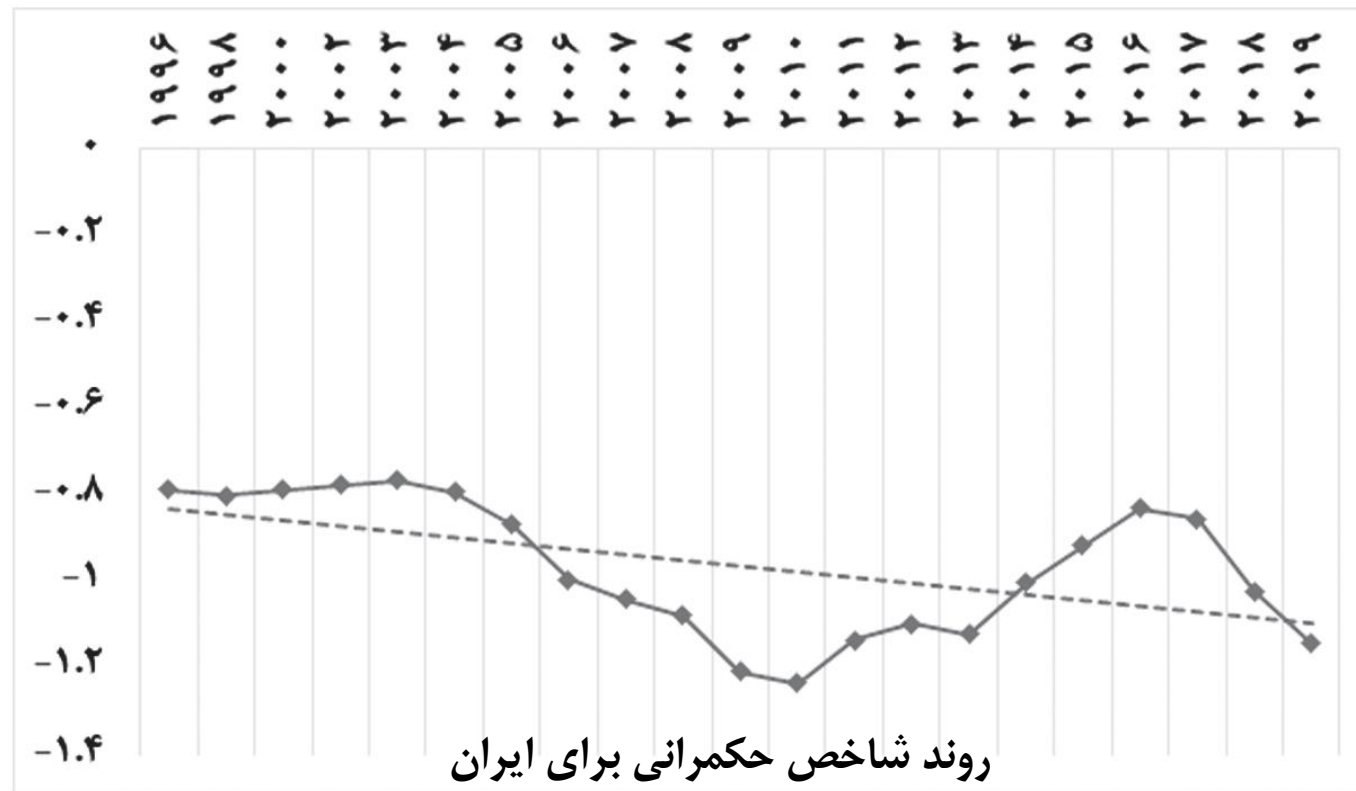
شاخص توسعه فراگیر نیز که در سالهای اخیر مطرح و محاسبه شده است علاوه بر دو بعد درآمدی و غیردرآمدی کیفیت زندگی، نحوه توزیع رفاه را نیز در هر یک از این ابعاد

بررسی شاخص های توسعه ای نشان می دهد که در سالهای اخیر، وضعیت ایران در این شاخص های توسعه ای تضعیف شده است.

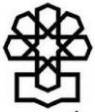

- حکمرانی دربرگیرنده سنت‌ها و نهادهایی است که در جامعه اعمال اقتدار می‌کنند. حکمرانی شامل سه دسته فرآیند است: انتخاب دولت‌ها، کنترل دولت‌ها و تغییر دولت‌ها، توانایی دولت‌ها برای اتخاذ سیاست‌های درست و وفاداری و اعتماد شهروندان و حاکمیت به نهادهای اقتصادی و اجتماعی.
- زیرشاخص شاخص حکمرانی شامل: حق اظهار و پاسخگویی، اثرگذاری دولت، کیفیت مقررات، حاکمیت قانون، کنترل فساد.
- نقدهایی به زیرشاخص‌های جهانی حکمرانی وارد است از جمله: این شاخص درک و تصور افراد از حکمرانی را می‌سنجد و نه واقعیت آن را. همچنین زیرشاخص‌های جهانی حکمرانی سالانه تغییراتی در سنجش‌ها ایجاد می‌کنند که قابلیت مقایسه در طول زمان را تا حدی مخدوش می‌نماید.

روند شاخص حکمرانی برای ایران

پروژه شاخص جهانی حکمرانی، دربرگیرنده شش زیرشاخص تجمیعی است که وضعیت حکمرانی در بیش از ۲۰۰ کشور را گزارش می‌کند. این گزارش از سال ۲۰۰۲ به صورت سالانه و پیش از آن به صورت دو سال یک بار منتشر شده است. در آخرین گزارش انتشار یافته، رتبه ایران در میان ۲۰۲ کشور، ۱۸۱ بوده است. این امر نشانگر آن است که نمره ایران پایین‌تر از حداقل لازم برای حکمرانی مطلوب است.

- مأموریت این شاخص این است که با فراهم کردن اطلاعات مربوط به قلمروهای کامیابی در کشورهای مختلف و امکان مقایسه آن با دیگر کشورها در طول زمان، مسیر پیمودن فقر به سوی کامیابی بقای کامیابی را تسهیل کند.

- این شاخص عملکرد هر کشور را در قالب سه دامنه جوامع فراگیر (ایمنی و امنیت، آزادی فردی، حکمرانی، سرمایه اجتماعی)، اقتصادهای باز (محیط سرمایه گذاری، شرایط کسب و کار، دسترسی به بازار و زیرساخت ها، کیفیت اقتصادی) و انسان های توانمند (شرایط زندگی، سلامتی، آموزش، محیط طبیعی) تحلیل می کند.

- مطابق با گزارش منتشره در سال ۲۰۲۰، عملکرد ایران در بیشتر زیرشاخص های کامیابی لگاتوم پایین تر از عملکرد میانگین جهانی است. تنها در زیرشاخص های آموزش، بهداشت و سلامت، شرایط زندگی و امنیت و ایمنی عملکرد ایران بهتر از میانگین جهانی بوده است. در زیرشاخص های آزادی فردی و حکمرانی، ایران بیشترین فاصله منفی را با میانگین عملکرد جهانی دارد.

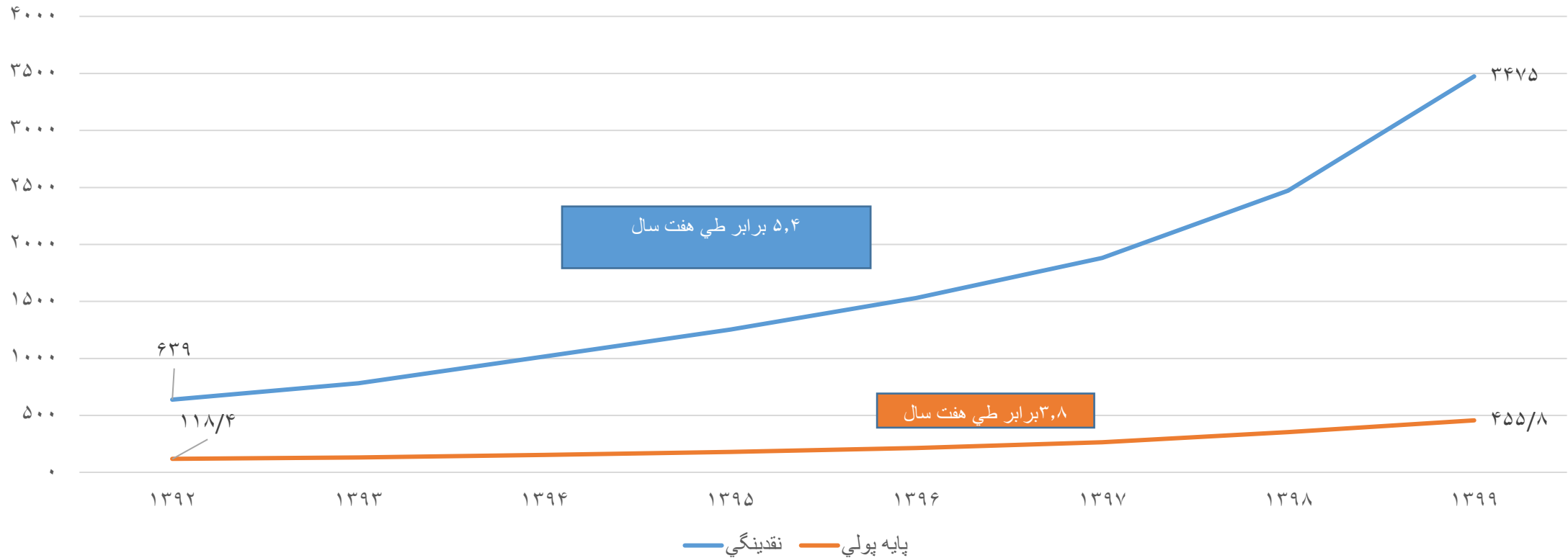
روند شاخص کامیابی لگاتوم برای ایران

شاخص کامیابی لگاتوم ابزاری برای سنجش میزان کامیابی در جهان ارائه می کند. این شاخص تلاش کرده تا تصویری جامع از کامیابی ارائه کند به طوریکه همه ابعاد اجتماعی، سیاسی و اقتصادی رفاه را دربرگیرد. در جدیدترین گزارش این شاخص در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹)، ایران نمره ۴۸/۱ را کسب کرده و در رتبه ۱۲۰ قرار دارد.

وضعیت بازارهای مالی

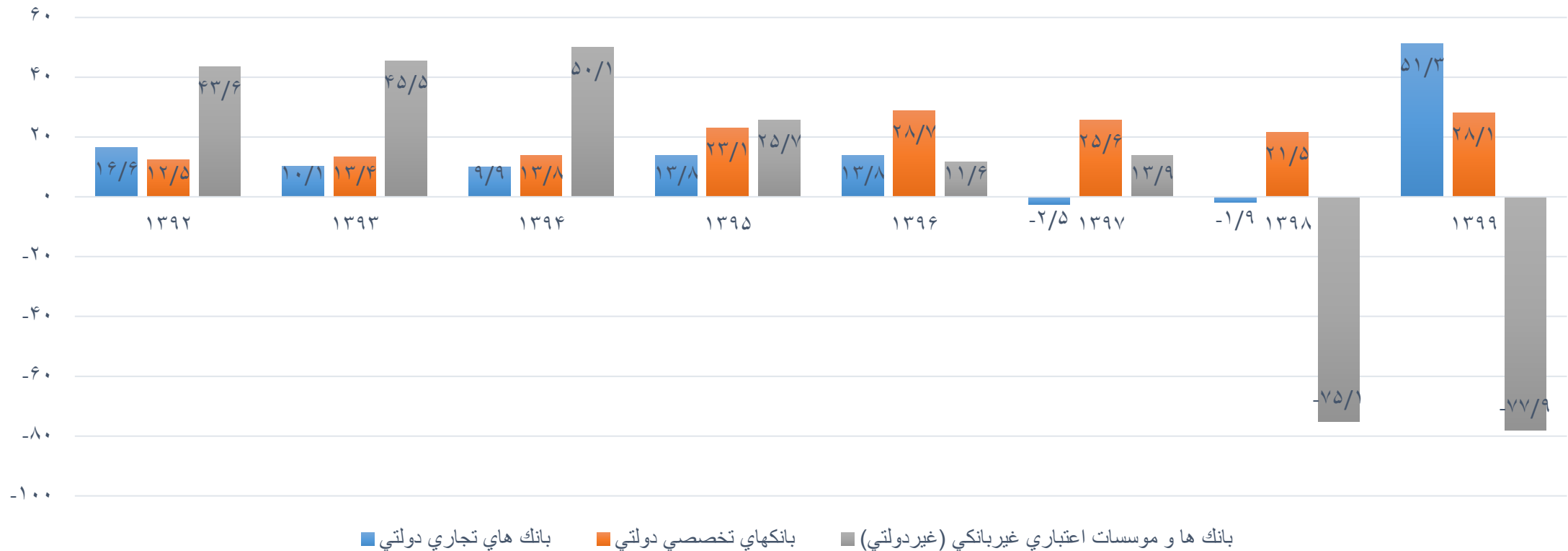
رشد پایه پولی و نقدینگی

پایه پولی و نقدینگی (هزار میلیارد تومان)

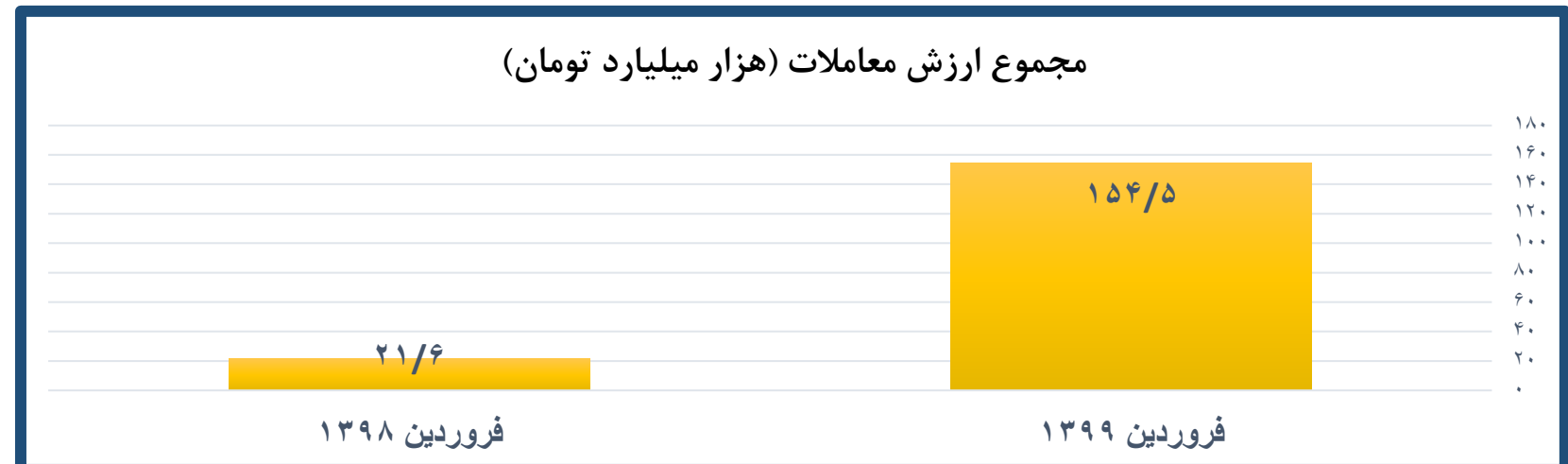
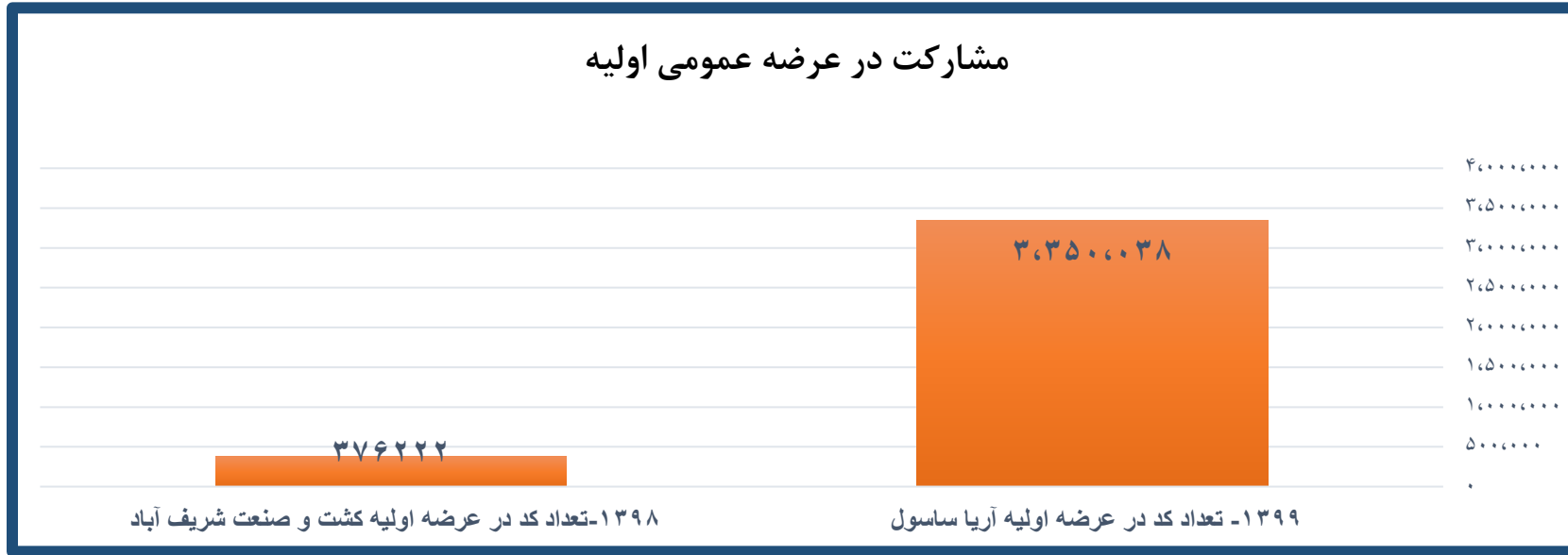
ناترازی بانکی : شکاف ترازنامه ای و شکاف درآمد-هزینه

حساب سرمایه براساس داده های بانک مرکزی (هزارمیلیارد تومان)

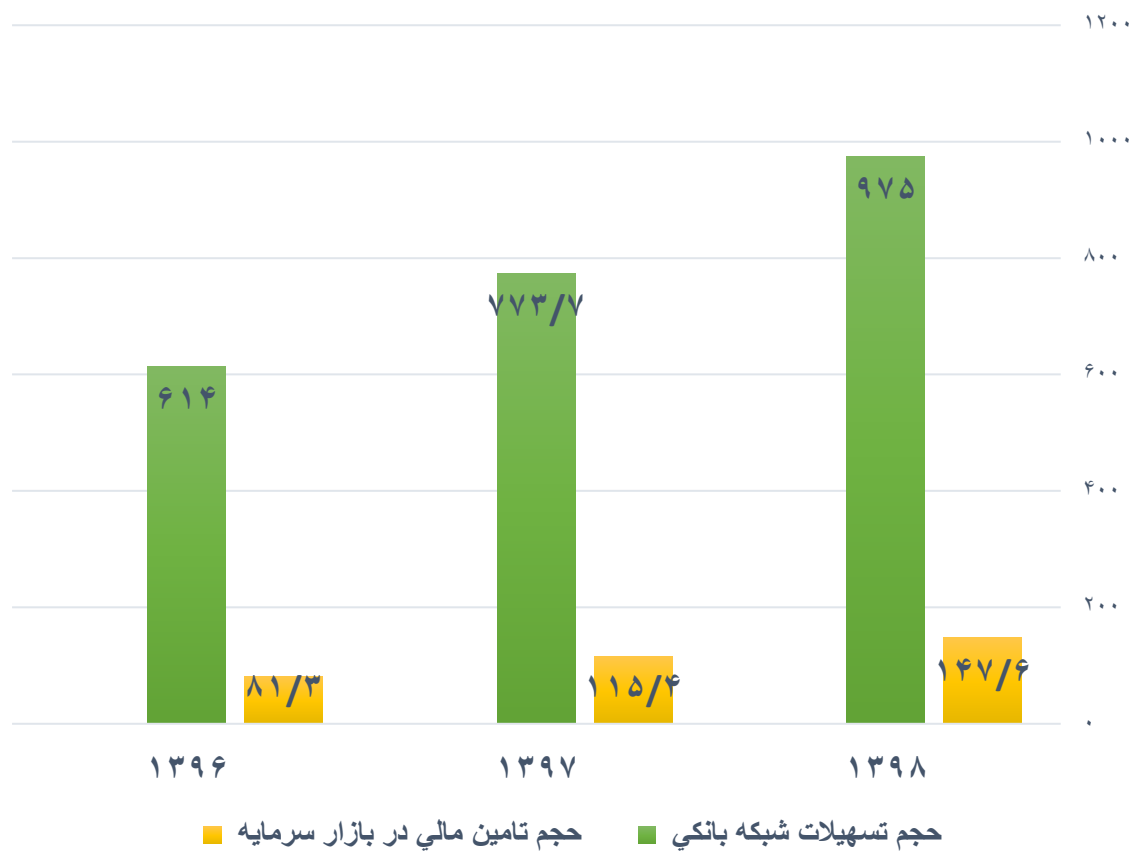
بازار سرمایه

فرصت‌های ناشی از افزایش اقبال به بازار سرمایه برای تأمین مالی بنگاه‌ها

تامین مالی در بازار سرمایه و مقایسه آن با شبکه بانکی (هزار میلیارد تومان)

تامین مالی در بازار سرمایه و شبکه بانکی
(ارقام به هزار میلیارد تومان)

نوع تامین مالی	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	
اوراق مالی	دولت	۵۶,۸	۴۰,۳	۸۸,۱	۱۸۳,۳
	غیر دولتی	۶,۷	۱۰,۶	۱۲,۵	۳۶,۹
	مجموع	۶۳,۵	۵۰,۹	۱۰۰,۶	۲۲۰,۲
حقوق صاحبان سهام (افزایش سرمایه و عرضه اولیه)	۱۷,۸	۶۴,۵	۴۷	۱۲۸,۴	
مجموع تامین مالی	۸۱,۳	۱۱۵,۴	۱۴۷,۶	۳۴۸,۶	

واخرد دعوانا ان الحمد لله رب العالمین